

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza zadluženosti ve vybraném kraji

Bc. Martina Pultarová

Diplomová práce
2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina Pultarová**
Osobní číslo: **E13949**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Analýza zadluženosti ve vybraném kraji**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza jednotlivých zadlužených obcí ve vybraném kraji pomocí dvou metod, a to ukazatele dluhové služby a monitoringem dluhu obcí SIMU 2008. Dále bude provedeno zhodnocení aplikovaných metod. Součástí řešení budou navrženy možné způsoby regulace obecního zadlužení (např. nepřímé nástroje preventivního charakteru).

Osnova:

- Územní samospráva - východiska, základní pojmy.
- Metody hodnocení zadluženosti obcí (ukazatel dluhové služby a monitoring dluhu obcí SIMU 2008).
- Analýza zadluženosti vybraného kraje.
- Způsoby regulace zadluženosti vybraných obcí ve vybraném kraji.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

ČAPKOVÁ, S. Local government and economic development. Budapest : Open Society Institute, 2005. ISBN 963-9419-84-2.

DAFFLON, B. Local public finance in Europe : balancing the budget and controlling debt. Cheltenham : Edward Elgar, 2002. ISBN 1-84064-878-3.

KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. Vyd. 1. Praha, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

LAJTKEPOVÁ, E. Veřejné finance v České republice: teorie a praxe. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-7204-861-8.

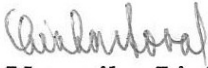
PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. Praha : Grada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

Vedoucí diplomové práce:

Ing. et Ing. Veronika Linhartová, Ph.D.

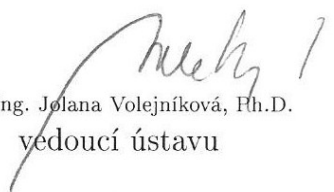
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 29. září 2014

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. 6. 2015

Bc. Martina Pultarová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. et Ing. Veronice Linhartové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat rodině za podporu.

ANOTACE

Diplomová práce je věnována analýze jednotlivých vybraných obcí z hlediska jejich zadluženosti ve vybraném kraji.

Nejdříve je věnována pozornost charakteristice veřejné správy, územní samosprávy a obcím. Součástí charakteristiky obcí je jejich působnost, orgány a rozpočet. Další kapitola je věnována metodám hodnocení zadluženosti obcí, a s ní spojené nástroje řešení zadluženosti a nástroje omezující zadluženost.

Následně dojde k analýze jednotlivých vybraných zadlužených obcí ve vybraném kraji. Dále jsou navrženy způsoby pro regulaci zadlužení analyzovaných obcí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Veřejná správa, územní samospráva, obec, zadluženost, nástroje zadluženosti, regulace zadluženosti, dluhová služba.

TITLE

Analysis of debt in selected region

ANNOTATION

The thesis is devoted to the analysis of each selected municipalities in terms of their indebtedness in the selected region.

First, attention is paid to the characteristics of public administration, local government and communities. Part of the characteristics of communities, their powers, authorities and budget. Another chapter is devoted to methods of evaluation of municipal debt, and related tools and solutions to debt instruments limiting debt.

Subsequently, there is an analysis of each selected indebted municipalities in the selected region. The following are suggested ways to regulate debt analyzed municipalities.

KEYWORDS

Public administration, local government, municipality, debt, debt instruments, debt regulation debt service.

OBSAH

ÚVOD	11
1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA - VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA	12
1.2 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	13
1.2.1 Vznik a vývoj územní samosprávy.....	15
1.2.2 Předpoklady fungování územní samosprávy.....	15
1.2.3 Územní samosprávné celky.....	16
1.3 CHARAKTERISTIKA OBCE	17
1.3.1 Působnost obce.....	18
1.3.2 Orgány obce	20
1.4 ROZPOČET OBCE	21
1.4.1 Charakteristika rozpočtu	21
1.4.2 Rozpočtový výhled	22
1.4.3 Rozpočtový proces.....	22
1.4.4 Rozpočtová skladba.....	23
2 METODY HODNOCENÍ ZADLUŽENOSTI OBCÍ.....	26
2.1 ZADLUŽENOST OBCÍ V ČR	26
2.2 DRUHY KRYTÍ VÝDAJŮ.....	28
2.3 NÁSTROJE ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI	29
2.3.1 Systém finanční kontroly ve veřejné správě.....	29
2.3.2 Audit	31
2.3.3 Přezkoumání hospodaření	32
2.3.4 Dluhová služba.....	33
2.3.5 Monitoring hospodaření obcí	33
2.3.6 Hodnocení podle schopnosti splácet své závazky – rating	34
2.3.7 Správce obce.....	35
2.4 REGULACE ZADLUŽENOSTI V ČR	36
2.4.1 Nástroje omezující zadluženost.....	37
3 ANALÝZA ZADLUŽENOSTI VYBRANÉHO KRAJE.....	38
3.1 CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE	38
3.1.1 Rozpočet kraje	39
3.2 ANALÝZA VYBRANÝCH ZADLUŽENÝCH OBCÍ PARDUBICKÉHO KRAJE	40
3.2.1 Okres Pardubice.....	40
3.2.1.1 Statutární město Pardubice.....	41
3.2.1.2 Město Holice.....	43
3.2.2 Okres Chrudim	45
3.2.2.1 Město Chrudim	46
3.2.2.2 Město Hlinsko.....	48
3.2.3 Okres Svitavy.....	49
3.2.3.1 Město Litomyšl	50
3.2.3.2 Město Moravská Třebová.....	52
3.2.3.3 Město Svitavy	54
3.2.4 Okres Ústí nad Orlicí	56
3.2.4.1 Město Ústí nad Orlicí.....	56
3.2.4.2 Město Česká Třebová.....	58
3.2.4.3 Město Vysoké Mýto	60
3.2.4.4 Město Lanškroun.....	62
3.3 ZADLUŽENOST OKRESŮ PARDUBICKÉHO KRAJE.....	63
4 SHRnutí PROVEDENÝCH ANALÝZ A DOPORUČENÍ AUTORKY	66
ZÁVĚR.....	68
LITERATURA	70
SEZNAM PŘÍLOH	73

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Dluh obcí podle velikostních kategorií v roce 2012	27
Graf 2: Vývoj iRatingu obcí	35
Graf 3: Vývoj salda Pardubického kraje.....	39
Graf 4: Ukazatel dluhové služby okresu Pardubice	40
Graf 5: Ukazatel dluhové služby okresu Chrudim	46
Graf 6: Vývoj ukazatele DS v okrese Svitavy	50
Graf 7: Ukazatel dluhové služby okresu Ústí nad Orlicí.....	56
Graf 8: Celková zadluženost obcí v Pardubickém kraji	64
Graf 9: Ukazatel dluhové služby obcí v Pardubickém kraji.....	65
Graf 10: Dluhová služba celkem	65

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Schéma veřejné správy	13
Obrázek 2: Členění krajů v ČR.....	14
Obrázek 3: Příklad systému finanční kontroly obecního/městského úřadu při uplatnění zákona o finanční kontrole.....	30
Obrázek 4: Okresy Pardubického kraje	38

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Souhrnné údaje zadluženosti obcí v ČR (v mld. Kč)	27
Tabulka 2: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně (v mld. Kč)	27
Tabulka 3: Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU)	34
Tabulka 4: Saldo Pardubického kraje	39
Tabulka 5: Saldo rozpočtu Pardubic	41
Tabulka 6: Zadluženost celkem a ukazatel dluhové služby Pardubic	42
Tabulka 7: Monitoring hospodaření krajského města Pardubice	43
Tabulka 8: Saldo rozpočtu Holic	43
Tabulka 9: Zadluženost celkem a ukazatel DS Holic	44
Tabulka 10: Monitoring hospodaření Holic	45
Tabulka 11: Saldo rozpočtu Chrudimi	46
Tabulka 12: Zadluženost celkem a ukazatel DS	47
Tabulka 13: Monitoring hospodaření města Chrudim	47
Tabulka 14: Saldo rozpočtu Hlinska	48
Tabulka 15: Zadluženost celkem a ukazatel DS Hlinska	48
Tabulka 16: Monitoring hospodaření Hlinska	49
Tabulka 17: Saldo rozpočtu Litomyšle	50
Tabulka 18: Zadluženost celkem a ukazatel DS Litomyšle	51
Tabulka 19: Monitoring hospodaření města Litomyšl	52
Tabulka 20: Saldo rozpočtu Moravské Třebové	52
Tabulka 21: Zadluženost celkem a ukazatel DS Moravské Třebové	53
Tabulka 22: Monitoring hospodaření Moravské Třebové	53
Tabulka 23: Saldo rozpočtu Svitav	54
Tabulka 24: Zadluženost celkem a ukazatel DS Svitav	55
Tabulka 25: Monitoring hospodaření Svitav	55
Tabulka 26: Saldo rozpočtu Ústí nad Orlicí	57
Tabulka 27: Zadluženost celkem a ukazatel DS Ústí nad Orlicí	57
Tabulka 28: Monitoring hospodaření Ústí nad Orlicí	58
Tabulka 29: Saldo rozpočtu České Třebové	58
Tabulka 30: Zadluženost celkem a ukazatel DS České Třebové	59
Tabulka 31: Monitoring hospodaření České Třebové	59
Tabulka 32: Saldo rozpočtu Vysokého Mýta	60
Tabulka 33: Zadluženost celkem a dluhová služba Vysokého Mýta	61
Tabulka 34: Monitoring hospodaření Vysokého Mýta	61
Tabulka 35: Saldo rozpočtu Lanškrounu	62
Tabulka 36: Zadluženost celkem a ukazatel DS Lanškrounu	62
Tabulka 37: Monitoring hospodaření Lanškrounu	63

SEZNAM ZKRATEK

SIMU Soustava informativních a monitorujících ukazatelů

ÚSC Územní samosprávný celek

VÚSC Vyšší územní samosprávný celek

ZÚSC Základní územní samosprávný celek

ÚVOD

V současnosti bývá stále větším problémem zadluženost obcí. Snahou obcí je snižovat dlouhodobou zadluženost. Obce se mohou zadlužit jen krátkodobě na účel, který se jim v budoucnu mnohonásobně vyplatí. Zadluženost může vzniknout z více příčin, jednou z nich je půjčování si finančních prostředků či přijímání návratných finančních výpomocí. Finanční prostředky obce získávají od bank či jiných soukromých subjektů. Další příčinou vzniku zadluženosti může být vrácení milionové či miliardové dotace. K taktovému vrácení dochází v případě, že obec nesplnila stanovené podmínky, se kterými se vázalo přijetí dotace.

Celková zadluženost obcí v sobě zahrnuje bankovní úvěry, vydané komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy včetně půjček ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů. Ministerstvo financí ČR sleduje a hodnotí zadluženost obcí, což spadá mezi nepřímé formy regulace. Se zadlužeností se potýká více než polovina obcí ČR, největší podíl na zadlužení mají velká města.

Cílem předkládané diplomové práce je analýza jednotlivých vybraných obcí z hlediska jejich zadluženosti ve vybraném kraji pomocí metody ukazatele dluhové služby a monitoringu dluhu obcí SIMU. Dále bude provedeno zhodnocení aplikovaných metod. Součástí řešení bude návrh možných způsobů regulace obecního zadlužení.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, které se celkem skládají ze čtyř kapitol. První kapitola je zaměřena na charakteristiku veřejné správy, v rámci které je popsána územní samospráva a obec. Tato kapitola objasňuje fungování, působnost, orgány a rozpočet obce. Druhá kapitola popisuje metody hodnocení zadluženosti obcí pomocí metod SIMU 2008 a ukazatele dluhové služby. V neposlední řadě jsou v této části popsány nástroje řešení zadluženosti, jako je např. audit, přezkoumání hospodaření, rating, atd. Poslední část této podkapitoly zahrnuje regulaci zadluženosti, konkrétně jde o nástroje, pomocí kterých lze omezit zadluženost.

Další kapitola se zaměřuje na analýzu zadlužených obcí Pardubického kraje v období let 2010 – 2013. Pro diplomovou práci je vybrán vzorek obcí, které jsou rozděleny dle jednotlivých okresů. Jedná se o okres Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. V rámci okresů jsou vybrány obce s rozšířenou působností a zároveň s počtem obyvatel v rozmezí 10 000-19 999. Pro analýzu je sledován ukazatel dluhové služby, celková zadluženost a ukazatel dluhové služby celkem. Budou navrženy možné způsoby regulace zadluženosti, jako je např. povolování obcím emise komunálních dluhopisů, přidělování individuálních účelových dotací, atd. Součástí analýzy bude zhodnocení aplikovaných metod.

1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA - VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY

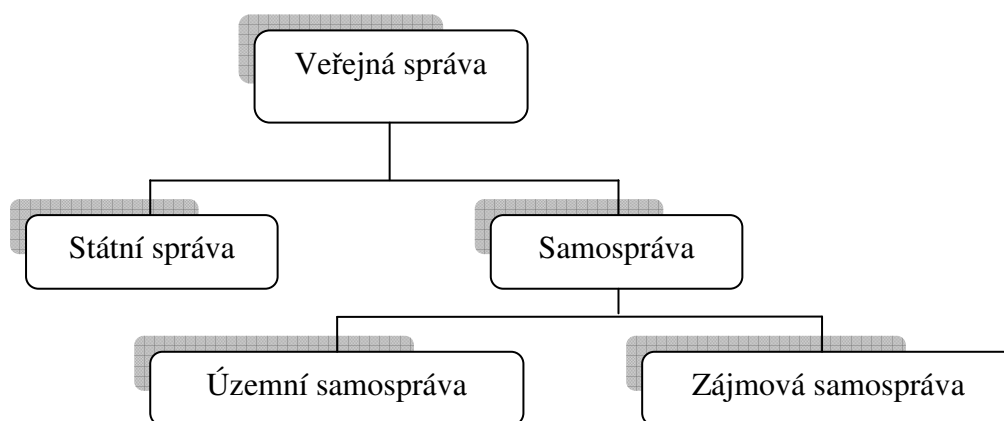
Následující text se zabývá vymezením základních pojmů, jako je veřejná správa, územní samospráva a v neposlední řadě i charakteristika obce. V rámci veřejné správy bude objasněno její rozdělení na státní správu a samosprávu. Dále dojde k objasnění územní samosprávy včetně její dvoustupňové formy v ČR. Poslední podkapitola této části je věnována charakteristice obcí, jejich působnosti, orgánům, rozpočtu a rozpočtovému procesu.

1.1 Veřejná správa

Na veřejnou správu a její strukturu lze nahlížet na základě dvou hledisek. První hledisko se zaměřuje na výkon veřejné správy, tedy zda je vykonávána orgány státu (jedná se o státní správu) nebo je vykonávána nestátními veřejnoprávními korporacemi, které veřejnou správu vykonávají na samosprávném principu. V rámci druhého geografického hlediska se jedná o ústřední, územní nebo místní správu.

Podle prvního hlediska veřejnou správu chápeme jako systém, který je tvořen dvěma hlavními subsystemy: první subsystem představuje státní správa a druhý subsystem představuje samospráva, resp. veřejná samospráva. Stát vykonává státní správu prostřednictvím souhrnu institucí buď přímo, nebo zprostředkovaně (územní samosprávou). Samospráva bývá označována jako projev decentralizace nebo demokracie. Vykonává svoje záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky, v rámci zákonem stanovených předpisů. Samospráva může mít podobu územní nebo zájmové samosprávy. V případě územní samosprávy se jedná o zastupování zájmů určitého území (resp. osob zde žijících), v druhém případě jde o zastupování zájmů osob spojených s určitými společnými zájmy (např. profesní komory). Toto hledisko veřejné správy je znázorněno na obrázku 1. [26]

Z geografického hlediska je jako územní veřejná správa označována část veřejné správy, která je vykonávána podle příslušných administrativních jednotek. Stát je rozdělen právě na tyto jednotky.

Obrázek 1: Schéma veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování dle [26]

1.2 Územní samospráva

Z hlediska teorie fiskálního federalismu územní samosprávu chápeme jako formu veřejné vlády a veřejné správy, tedy jako samostatné spravování veřejných věcí na menším území než je stát. Takto ji chápeme na základně zákonem stanovené působnosti a ekonomických podmínek. Zároveň ji chápeme jako realizaci práv občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menší než je stát, základ působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při tvorbě důležitých ekonomických podmínek. [21][24]

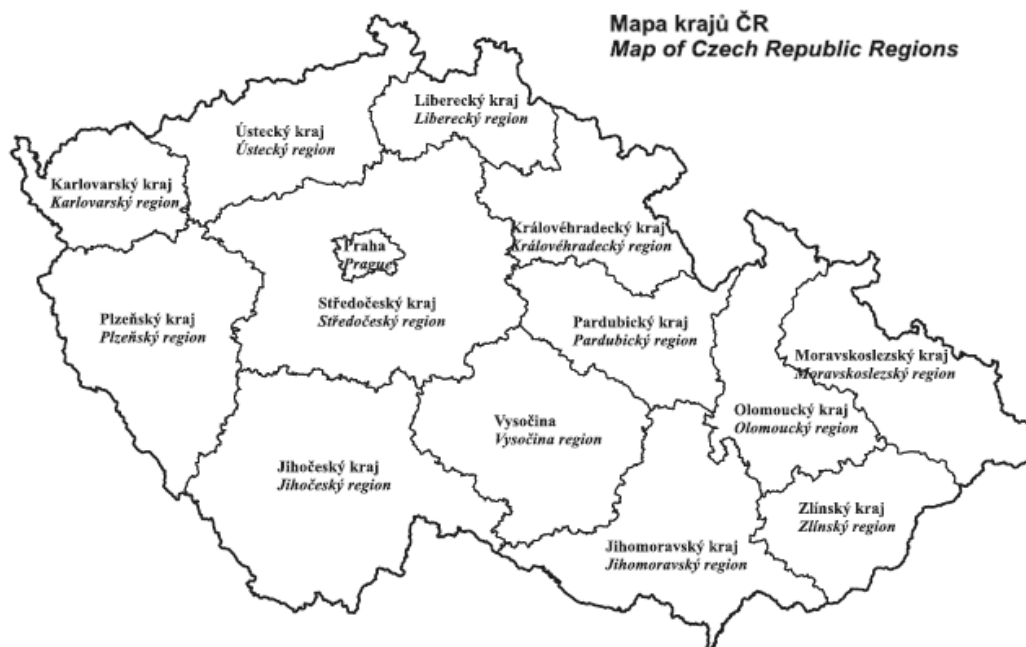
Decentralizace veřejné správy je důležitá při přenesení státní kontroly nad hospodárným a účelným zabezpečováním úkolů ve veřejné správě mezi jednotlivé stupně (jedná se zejména o obce) a samozřejmě z velké části i na občany, kteří využívají veřejné služby v místě bydliště. Tím dochází k možnosti a schopnosti zajišťovat efektivnější úkoly ve veřejném zájmu a veřejné potřebě.

Příslušné zákony a Ústava ČR stanoví základní principy územní samosprávy, jedná se např. o Zákon o obcích apod. Územní samospráva by měla plnit dvě základní funkce:

1. samosprávní – zpravidla nazývané jako samostatná působnost;
2. přenesenou – označované jako přenesená působnost nebo výkon státní správy. [24]

V některých zemích vystupuje jako dvoustupňová, např. v ČR existují obce a kraje, územní samospráva může být i vícestupňová – v tomto případě se historicky vyvinulo několik vyšších článků územní samosprávy. Každý stupeň územní samosprávy představuje územní celek, který je geograficky ohraničený a žije v něm společenství občanů. Za další je typické, že má na starost samosprávu veřejných záležitostí, které se týkají občanů žijící na daném území. Podle Ústavy ČR je základní jednotkou územní samosprávy obec (někdy uváděná jako

místní samospráva). Dle ústavy jsou druhým stupněm vyšší územní celky, tedy kraje, které reálně vznikly 1. 1. 2001 na základě zákona č. 347/1997 Sb. Zákon vymezil území České republiky na 14 vyšších územních samosprávných celků – krajů. Na obrázku 2 jsou uvedeny jednotlivé kraje v České republice. [21] [26]

Obrázek 2: Členění krajů v ČR

Zdroj: dle [15]

Každý územní celek má své samostatné kompetence, nejedná se proto o hierarchickou strukturu, resp. o nadřízenost a podřízenost. Do kompetencí nemůže jiný územní celek zasahovat. Zastupitelstva mohou dle Ústavy (č. 104 odst. 2) rozhodovat v oblasti samosprávy, naopak obecní zastupitelstva mohou rozhodovat ve většině oblastí, tedy pokud se nejedná o záležitosti, který zákon svěřil zastupitelstvům krajským.[26]

K decentralizaci kompetencí v zabezpečování veřejných statků dochází, aby byla zajištěna lepší kontrola činností a hospodaření veřejného sektoru. Je tedy nutné vytvořit předpoklady, které zaručí aktivní účast občana na řízení a již zmíněné kontrole. Jedná se o následující předpoklady:

- zájem občana o veřejné věci – v praxi je to spíše iluzí, na nezájem občanů poukazují na základě empirických výzkumů téměř všechny členské země;
- vytvoření potřebných předpokladů pro kvalitní občanskou kontrolu ze strany územní samosprávy, v tomto případě se jedná především o přístup občana k informacím a možnost občana vyjádřit své názory na hospodaření (možnost vyjádřit své preference v oblasti lokálních a regionálních veřejných statků, na jejichž financování platí daně

a uživatelské poplatky), dále umožnit občanovi aktivně se zúčastnit práce iniciativních a poradních orgánů příslušné vládní úrovně na úrovni územní samosprávy (tato forma se využívá ve vyspělých zemích pro zkvalitnění zpětné vazby občanů). [24]

1.2.1 Vznik a vývoj územní samosprávy

Územní samospráva a její úloha procházela z historického hlediska rozmanitým vývojem. Vývoj územní samosprávy je úzce spojen s úlohou a vývojem státu. „*V rámci státu vznikaly geograficky menší útvary, ať již z potřeby lidí spolu blíže komunikovat, nebo pod vlivem kulturních, či jazykových faktorů, případně vlivem ekonomických podmínek – např. sídelní útvary na křižovatkách obchodních cest.*“ [26, str. 14] V některých oblastech společenského života získávaly tyto sídelní útvary určitý stupeň nezávislosti na státu. Sídla se začala spojovat kvůli jejich geografické poloze, z jazykových a etnických důvodů. Tímto začaly vznikat zárodky regionů, které se později staly základem pro vznik vyšších stupňů samosprávy. [26]

Lze konstatovat, že územní samospráva vznikla přirozeně nebo uměle. Obce, města či municipality spojujeme s přirozeným vznikem, v tomto případě nezáleží na počtu obyvatel sídlících na stejném místě. Z vůle státu se jedná o umělý vznik, jedná se zejména o vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni, které zahrnují společenství obsahující obyvatele více obcí a měst v rámci dané oblasti. Tyto obyvatele spojují společné zájmy na střední úrovni.

1. Přirozený vznik – jako obce, města, municipality – s větším nebo menším počtem obyvatel, kteří sídlí na stejném místě.
2. Umělý vznik – z vůle státu – jako vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni, zahrnující společenství obyvatel více obcí a měst v dané oblasti, které spojují společné zájmy na střední úrovni (tj. územní menší než je stát a větší než je obec). [26]

1.2.2 Předpoklady fungování územní samosprávy

Jak již bylo uvedeno dříve, územní samospráva představuje formu veřejné vlády a veřejné správy – umožňuje samostatné spravování věcí veřejných na území menším než je stát. Každý stupeň územního samosprávného celku je vymezen geograficky, žije zde společenství občanů a realizuje se zde samospráva veřejných záležitostí, které se týkají daného společenství občanů. Je tedy reprezentantem pluralitního demokratického systému v dané obci nebo regionu. [26]

Rozhodování je založeno na veřejné volbě a je realizováno buď přímou volbou (např. referendum, ve kterém občané přímo rozhodují o zásadních otázkách v dané obci, regionu), nebo nepřímou volbou (zastupitelskou demokracií) jako rozhodující formou. Zpravidla obce využívají nepřímou volbu prostřednictvím volených zástupců (zastupitelů). [26]

Pro existenci a realizaci funkcí územní samosprávy je nutné vytvořit v daném státě legislativní a ekonomické předpoklady.

Prostřednictvím legislativních předpokladů dochází ke schvalování potřebných zákonů, které vymezují postavení a úkoly jednotlivých stupňů územní samosprávy a umožňují jí vykonávat všechny její funkce. Dochází k vymezení pravomocí, působnosti, autonomii a odpovědnosti obce, upravuje organizaci a vnitřní členění. Dále vymezuje rozsah samostatné a přenesené působnosti, vymezuje i vzájemné vztahy mezi jednotlivými stupni navzájem, vztahy státu s územními samosprávami. [24] [26]

Vlastnictví majetku a právo hospodařit s ním patří k ekonomickým předpokladům. K těmto předpokladům řadíme i možnost získávání vlastních finančních prostředků, sestavování rozpočtu a hospodaření na základě něj.

1.2.3 Územní samosprávné celky

Dle Ústavy České republiky mají územní společenství občanů právo na samosprávy a jsou nazývány jako územní samosprávné celky (dále jen ÚSC). V České republice existují dva druhy ÚSC:

- základní územní samosprávné celky (dále jen ZÚSC), tedy obce;
- vyšší územní samosprávné celky (dále jen VÚSC) – kraje. [32]

Hl. m. Praha představuje zvláštní postavení, jedná se totiž o obci a současně o kraj.

ÚSC jsou veřejnoprávními korporacemi, mající svůj vlastní majetek. Hospodaří podle vlastního rozpočtu. Hospodaření upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Vykonávají veřejnou správu svým jménem a ve své působnosti. [12] [32]

ÚSC lze stručně charakterizovat podle pěti hlavních znaků: vlastní území, občané žijící na tomto území, výkon veřejné správy (samosprávy a státní správy), postavení právnické osoby v oblasti soukromého i veřejného práva a ekonomická samostatnost. [32]

1.3 Charakteristika obce

Obcí se rozumí veřejnoprávní územní korporaci, při realizaci svých pravomocí podléhá obec povaze veřejného úřadu. Je tvořena obyvatelstvem, které společně užívá vymezené území (katastrální) a které má v ústavě zakotvené právo na samosprávu. Obec má vlastní majetek a hospodaří s ním, disponuje se svými finančními prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet. [33]

„Základem právní úpravy byl vedle Ústavy, zákon ČNR č. 367/1990 Sb. o obcích (obecním zřízení).“ [26, str. 28] Nový zákon o obcích č. 128/2008 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001, byl schválen v rámci reformy veřejné správy.

Mezi základní charakteristické znaky obce řadíme:

- vlastní území (tzv. územní základ obce) a s ním spojená možnost jeho změn, obec může mít jedno nebo více katastrálních území;
- občané obce, každá obec musí být trvale obydlena. Občanem obce se rozumí fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a má v dané obci hlášen trvaný pobyt a dosáhl věku 18 let;
- spravování svých záležitostí samostatně (samostatná působnost);
- péče o všestranný rozvoj území, při plnění úkolů i ochrana veřejného zájmu;
- hospodaření dle vlastního rozpočtu a vlastní majetek obce. [5]

Pokud obec splňuje určitá kritéria, např. má alespoň 3 tisíce obyvatel, může nést označení město. Územně členěná statutární města jsou upravena zákonem o obcích v rámci zvláštní kategorie měst. Tyto zvláště významná města upravují své vnitřní poměry statutem a mají odlišnou správu od ostatních měst, jedná se především o samosprávu městských částí. Vedle zákona o obcích existuje zvláštní zákon o hl. m. Praze.

Vlastní členění skupin obcí nemá žádné hmotněprávní měřítko nebo zákonný základ, ve své podstatě se jedná o názorový pohled na vertikální strukturu, která se vytvořila v průběhu reformy územní veřejné správy. Existuje pět skupin obcí:

- první skupinu tvoří sídla bývalých okresních měst – města na výkon státní správy jednoznačně doplácují;
- druhou skupinu tvoří obce tzv. 3 typu nebo také tzv. neokresní sídla – tato skupina se jeví jako celkový vítěz reformy. Tyto obce získaly statut tzv. menších okresů, tím došlo k vzestupu zejména kompetenční velikosti.;

- třetí skupinou jsou obce tzv. 2. stupně – po reformě již nemá kompetenci stavebních či živnostenských úřadů. Jejich úlohu regionálních center středního významu dostaly na starost obce pověřené výkonem státní správy;
- čtvrtou skupinou je hl. m. Praha a dále ostatní magistrátní města – reforma se jich dotkla nejméně;
- pátou skupinu tvoří tzv. malé obce – ukazuje se, že obce mající méně než 1 000 obyvatel mají horší podmínky pro výkon některých činností a to v rámci samostatné působnosti, než je tomu u obcí ostatních kategorií. [5]

Možnosti integrace (např. mikroregiony – dobrovolná sdružení obcí) a dezintegrace (např. znovu obnovení samostatnosti obcí) je upravován zákonem o obcích. Existují tři varianty územních změn obcí:

- oddělení nové obce, sloučení či připojení obcí;
- zánik obce;
- územní změny hlavního města Prahy, které upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hl. m. Praze, v ustanovení §11 a §12. [5]

1.3.1 Působnost obce

Obce disponují četným rozsahem mnoha kompetencí a vykonávají řadu činností stanovených v odpovídajících zákonech a jiných předpisech. Dostatečné znalosti, popř. zkušenosti musí mít představitelé obcí při složitosti a obsáhlosti činností, které lze zařadit do dvou skupin podle působnosti. Jedná se o samostatnou a přenesenou působnost. [5]

Přenesená působnost

Podle míry přenesení státní správy rozlišujeme pro výkon přenesené působnosti následující kategorie obcí, tzv. třístupňové členění obcí pro účely výkonu státní správy. Ustanovení § 61–66 představují bližší rozvedení. Orgány se při výkonu přenesené působnosti řídí zákony a jinými právními předpisy (při vydávání nařízení), v ostatních případech také usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů a dále návrhy opatření, nebo také rozhodnutím krajského úřadu, učiněnými podle zvláštního zákona v rámci kontroly výkonu přenesené působnosti. Krajský úřad vykonává vůči orgánům metodickou a odbornou pomoc ve věcech této působnosti. Obce na naplnění v přenesené působnosti získávají finanční příspěvek ze státního rozpočtu. [5]

Při výkonu působnosti se u obcí jedná to následující činnosti:

- vydávání nařízení obce;
- rozhodování o místních a účelových komunitách;
- projednávání přestupků;
- jsou vodoprávním úřadem a spravují drobné toky;
- jsou povodňovým orgánem;
- jsou orgánem ochrany ovzduší a ochrany přírody. [26]

Subjekt přenesení výkonu státní správy neboli tzv. obecní typ je rozlišován dle zákonné úpravy na:

- obec;
- obec s matričním úřadem;
- obec s pověřeným obecním úřadem;
- obec s rozšířenou působností. [5]

Obcí s pověřeným obecním úřadem v České republice existuje 388 a obcí s rozšířenou působností máme 205. Těmto obcím byla svěřena velká část kompetencí, které dříve vykonávaly dnes již zrušené okresní úřady. Zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřenou působností a obcí s rozšířenou působností, jsou tyto obce upraveny. [26]

Obce s pověřeným obecním úřadem jsou při výkonu státní správy oprávněny rozhodovat v prvním stupni ve správním řízení o právech, rozhodují o poskytování peněžité a věcné dávky nebo půjčky, zajišťují volby do Parlamentu ČR a do zastupitelstev krajů či obcí a dále do Evropského parlamentu. Tyto obce jsou orgánem ochrany přírody a orgánem ochrany zemědělského půdního fondu. Jsou oprávněným úřadem a povolují odběr a nakládání s vodami. [26]

Samostatná působnost

Obec spravuje příslušné aktivity samostatně, tzn. v rámci své samostatné působnosti. Do této působnosti obce náleží záležitosti, které jsou jejím zájmem a zájmem jejích občanů. Zejména se jedná o bydlení, ochranu a rozvoj zdraví, dopravu a spoje, potřeby informací, vzdělání a výchovu, kulturní rozvoj obyvatel a ochranu veřejného pořádku. [5]

Obec se při jejím výkonu řídí zákonem a jinými právními předpisy. Vymezení rozsahu je dáno v základních principech ústavou, její přesná specifikace je vymezena zvláštním zákonem. Mohou zasahovat státní orgány a orgány krajů, pouze vyžaduje-li to ochrana

zákona, a to jen způsobem, který zákon stanoví. Zákon může omezovat rozsah samostatné působnosti. Pokud není zákonem stanoveno, zda se jedná o samostatnou nebo přenesenou působnost, platí, že jde o samostatnou působnost. [26][5]

Dle zákona o obcích do samostatné působnosti patří:

- hospodaření obce;
- rozpočet a závěrečný účet obce;
- peněžní fondy obce;
- právnické osoby a organizační složky obce;
- místní referendum;
- obecní policie;
- program rozvoje územního obvodu obce;
- spolupráce s jinými obcemi atd. [26]

Na základě zvláštních předpisů sem dále patří:

- místní poplatky;
- zabezpečení úkolů požární ochrany a zřizování jednotky dobrovolných hasičů;
- zřizování zdravotnických zařízení a ochrana veřejného zdraví;
- podílení se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva, s tím spojené zjišťování připravenosti obce na mimořádné události atd. [26]

1.3.2 Orgány obce

Samospráva veřejných záležitostí je uskutečňována pomocí volených orgánů – zastupitelstev a přímým hlasováním obyvatel v místním referendu. Prostřednictvím samostatné působnosti se jedná o decentralizaci veřejné správy a u přenesené působnosti jde o dekoncentraci. [33]

Zastupitelstvo představuje orgán, který samostatně spravuje obec. Volí ze svých členů starostu, ten zastupuje obec navenek a je odpovědný za výkon své funkce zastupitelstvu, dále místostarostu (nebo místostarosty), zastupující starostu po dobu jeho nepřítomnosti. Rada obce, která je výkonným orgánem, je tvořena starostou a členy zvolenými z řad zastupitelů. [26]

Obecní úřad plní úkoly, které mu byly uloženy v samostatné působnosti zastupitelstvem obce nebo radou obce, dále vykonává přenesenou působnost. V čele obecního úřadu stojí starosta. Úřad dále tvoří místostarosta, tajemník (jen pokud je tato funkce zřízena, jinak ji vykonává starosta) a v neposlední řadě zaměstnanci obecního úřadu. [26]

Zastupitelstvo může zřídit jako vlastní iniciativní a kontrolní orgány výbory. Finanční a kontrolní výbor musí mít vždy zřízena každá obec. Pokud podle posledního sčítání lidu žije v obci alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné národnosti než české, zřizuje se i výbor pro národnostní menšiny. V částech obce může být zřízen osadní nebo místní výbor. [26]

Rada obce může zřídit jako své orgány iniciativní a poradní orgány komise. Pro výkon přenesené působnosti může být zřízena komise. [33]

1.4 Rozpočet obce

Rozpočet obce je sestavován na rozpočtové období, což je zpravidla kalendářní rok. Při sestavování rozpočtu se vychází z rozpočtového výhledu. [10]

Mezi příjmy obce především patří příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, výnosy daní, příjmy z místních poplatků, dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů i z rozpočtů krajů, příjmy z výsledku vlastní činnosti a z hospodářské činnosti právnických osob. K výdajům řadíme hlavně výdaje na vlastní činnost obce, na činnost spojenou s výkonem státní správy a různé závazky obce. [10]

1.4.1 Charakteristika rozpočtu

Rozpočet se zpravidla sestavuje jako vyrovnaný, je však možno ho schválit (za určitých podmínek) i jako přebytkový nebo dokonce deficitní. Přebytkový rozpočet může být schválen v případě, že některé příjmy daného roku budou použity až v následujícím roce, nebo jsou-li určeny ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let. Deficitní rozpočet může být schválen jen v případě, bude-li moci být schodek uhrazen z přebytků minulých let, nebo je-li smluvně zabezpečen půjčkou, úvěrem či jiným krytím. [10]

Rozpočet může být po schválení změněn. Důvody změny mohou být následující (viz § 16 zákona č. 250/2000 Sb.):

- změny v organizaci hospodářství financovaného rozpočtem (např. organizační změny);
- změny právních předpisů, které ovlivňují výši rozpočtovaných příjmů nebo výdajů;

- změny objektivně působících skutečností ovlivňujících plnění příjmů či výdajů (věcné změny). [10]

Změny v rozpočtu se provádějí tzv. rozpočtovými opatřeními, která jsou evidována podle časové posloupnosti.

1.4.2 Rozpočtový výhled

Rozpočtový výhled je nástroj, který má využívat každá obec. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ukládá obcím i krajům od roku 2001 povinnost sestavovat kromě ročního rozpočtu i rozpočtový výhled. Dle § 3 zákona o rozpočtových pravidlech obce sestavuje rozpočtový výhled na 2 až 5 let, které následují po roce, na který je rozpočet sestavován. Tento výhled obsahuje souhrnné základní údaje nejen o příjmech a výdajích, ale zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a o potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. [10] [34]

Každý ÚSC ho sestavuje alespoň ve čtyřech základních ukazatelích: celkové příjmy a výdaje, celkové pohledávky a závazky. Zákon nebrání tomu, aby si zejména větší obce a všechna města zpracovaly mnohem podrobnější rozpočtový výhled. [26]

1.4.3 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces znamená souhrn činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření ÚSC v daném rozpočtovém období. Zahrnuje dobu delší, než na jakou se sestavuje rozpočet, zpravidla 1,5 až 2 roky. Jednotlivé fáze procesu lze rozdělit do následujících etap:

- a) analýza minulosti, sestavování priorit pro rozpočtové období;
- b) sestavování návrhu rozpočtu;
- c) projednávání a schválení;
- d) kontrola plnění rozpočtu;
- e) přehled o skutečném plnění rozpočtu (závěrečný účet);
- f) následná kontrola;
- g) aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu. [26]

Výkonný orgán obce, většinou finanční odbor, provádí zpravidla sestavování návrhu rozpočtu a tvorbu podkladů pro jeho tvorbu. Sestavený návrh projednává (podle místních podmínek) finanční výbor a rada obce – tedy výkonné orgány. Následné schvalování rozpočtu je výhradní pravomocí zastupitelstva. Zastupitelé po schválení ukazatelů, rozepíší dané ukazatele podle podrobné rozpočtové skladby. [26]

Jestliže rozpočet není schválen zastupitelstvem před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se hospodaření obce rozpočtovým provizoriem. Pravidla tohoto provizoria stanoví zastupitelstvo dané obce. Příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení. [10]

Ministerstvo financí je pověřené kontrolovat plnění státního rozpočtu průběžně i následně po skončení rozpočtového období. V praxi je obtížné zjistit přesné plnění příjmů a výdajů státního rozpočtu. Proto je nutné podávat průběžnou zprávu o jeho plnění i zákonodárnému sboru. Tím je také zajištěna průběžná kontrola ze strany zákonodárského sboru. [23]

Důležitá je následná kontrola plnění veřejného rozpočtu a sestavení skutečné výsledné bilance rozpočtu po skončení rozpočtového období. Jedná se o přehled plnění příjmů a výdajů. Jedná-li se o státní rozpočet, je přehled sestavován ministerstvem financí, které musí také zdůvodnit odchylky v plnění státního rozpočtu. Výsledná bilance je pak znovu projednávána a schvalována v zákonodárném sboru. Parlament je povinen rozhodovat o saldu, tzn. o způsobu vyrovnání schodku a použití přebytku rozpočtu. [23]

Důležitá je zásada publicity, která je respektována během celého rozpočtového procesu. V tisku a ve sdělovacích prostředcích je zveřejňován návrh rozpočtu i jeho plnění, a to i u rozpočtů nižších vládních úrovní, včetně jednotlivých stupňů územní samosprávy. [23]

1.4.4 Rozpočtová skladba

Podle závazné rozpočtové skladby jsou členěny příjmy a výdaje rozpočtu obce, platí to pro celou soustavu veřejných rozpočtů v ČR. K členění dochází z důvodu přehlednosti při zjišťování potřebných informací v jednotlivých etapách v rozpočtovém procesu, je tím také zajištěna jednoduchost veřejných rozpočtů. Rozpočtová skladba se používá pro porovnání jednotlivých rozpočtů a to jednak v prostoru, tak i v čase - mezi obcemi, regiony. *„Rozpočtová skladba upravuje způsob třídění údajů všech peněžních operací rozpočtů a fondů obcí i okresních úřadů, dobrovolných svazků obcí, rozpočtových organizací, v budoucnu i vyšších samosprávných celků (stejně jako státního rozpočtu, státních účelových fondů, státních finančních aktiv).[22, str. 129]*

Podle závazné rozpočtové skladby třídění příjmů a výdajů bere v úvahu několik zásad:

- zásadu jednotnosti a závaznosti;
- zásadu stability třídění rozpočtů;
- potřebu agregace, sumarizace s využitím principu konsolidace;

- zásadu srozumitelnosti na základě stanovisek, která jsou jasně daná;
- zásadu kompatibility – tzn. s mezinárodními účetními a statistickými standardy,

Poslední zásada je respektována, aby byla zajištěna transparentnost na mezinárodní úrovni s použitím co nejjednodušších převodových můstků. [21]

Příjmy a výdaje analyzujeme na základě třídění kapitolního (odpovědnostního), druhového, odvětvového (dříve třídění funkční) a konsolidačního. Kapitolní třídění je však pro obce a kraje nepovinné, vztahuje se povinně ke státnímu rozpočtu, vyjadřuje totiž odpovědnost správců kapitol – tedy ministerstev či ústředních orgánů. Druhové třídění, které se týká všech peněžních operací, rozděluje dané operace do tří okruhů – příjmy (inkasa), výdaje (platby), financování. Toto třídění umožňuje, abychom mohli odlišit třídy (jednomístný kód), seskupení položek (dvoumístný kód), podseskupení položek (třímístný kód) a jednotlivé položky příjmů a výdajů (čtyřmístný kód). Odvětvové třídění nám slouží pro zjištění, na jaký účel jsou finanční prostředky vydány. [22] [21]

Příjmy je možné dělit na dvě podskupiny – vlastní příjmy (jde to běžné a kapitálové příjmy) a přijaté dotace. Dále je můžeme rozčlenit podle čtyř tříd:

- třída 1: Daňové příjmy;
- třída 2: Nedaňové příjmy;
- třída 3: Kapitálové příjmy;
- třída 4: Přijaté dotace. [21]

Výdaje lze rozčlenit na z hlediska rozpočtové plánování na plánované (např. výdaje na provoz škol, obecního úřadu a na platy zaměstnanců úřadu) a neplánované (např. finanční podpory z rozpočtu obce poskytované občanům v důsledku živelné katastrofy). Ekonomické hledisko, podle kterého členíme výdaje v celé rozpočtové soustavě, člení výdaje na běžné a kapitálové. Výdaje můžeme členit i podle funkcí veřejných financí:

- alokační;
- redistribuční;
- stabilizační. [21]

K alokačním výdajům patří výdaje obcí a regionů na nákup služeb od soukromých firem nebo od svých municipálních podniků, výdaje na úhradu ztráty vlastních podniků (jedná se o podniky založené obcí), výdaje použité k financování čistých a smíšených veřejných statků. Ukazuje se, že alokační výdaje mají určité stabilizující a regulační účinky. Redistribuční

výdaje jsou spojené s poskytováním peněžních transferů obyvatelstvu, jde o různé sociální dávky a výpomoci. Do těchto výdajů zahrnujeme i dotace k nájemnému sociálně slabším vrstvám obyvatelstva.[22]

2 METODY HODNOCENÍ ZADLUŽENOSTI OBCÍ

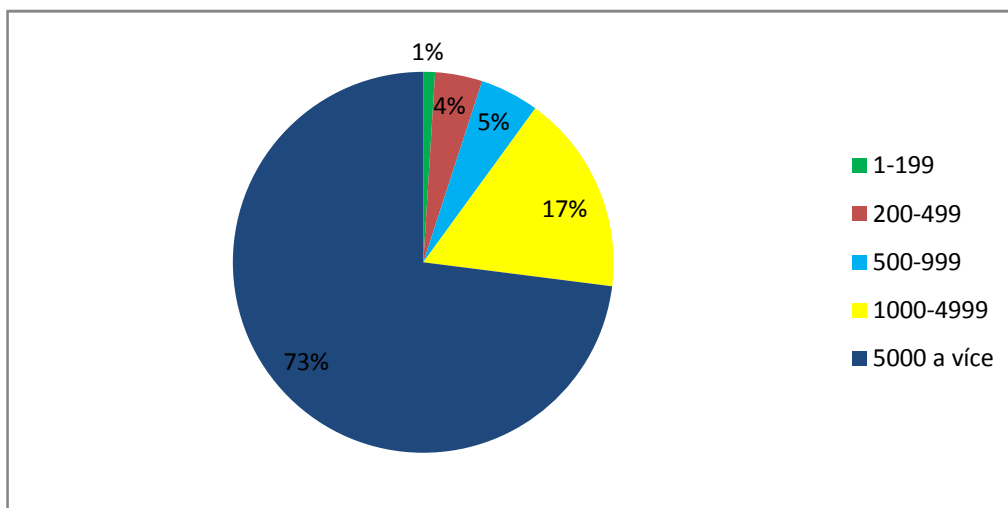
Náplní této kapitoly je objasnění základních pojmů, které se týkají nástrojů řešení zadluženosti. Jedná se zejména o monitoring hospodaření obcí, dluhovou službu. Dále bude věnována pozornost regulaci zadluženosti v ČR.

2.1 Zadluženost obcí v ČR

Nové postavení a funkce, samostatnost obcí vyplývající z práva, dále suverenita a možnost samostatně nakládat s finančním či nemovitým majetkem, to vše motivovalo obce k rozvoji podnikavosti.

Obcím, které vykazují i po vyhodnocení všech dostupných podkladů identifikovatelné problémy s platební schopností, bývá se strany Ministerstva financí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra nabídnuta pomoc. Tato pomoc spočívá v analýze vzniklých problémů a návrhu, jak postupovat při jejich řešení. Představitelé obce by měli informovat občany o skutečnosti, že se obec potýká s problémy splácet své závazky a zároveň by měli mít možnost navrhnout kroky k ozdravení obce. Prostor pro aktivní snahu zastupitelstva o nápravu by měl zůstat ve vytvářeném postupu řešení situace obcí, tedy vytvoření ozdravného plánu, jehož závaznost by měla přesahovat volební období. [25]

V roce 2013 vykazovalo zadluženost 3 239 obcí z celkového počtu 6 248 obcí, je to více než polovina z celkového počtu obcí. Ve Zlínském kraji nalezneme nejnižší podíl obcí s dluhem, nejvyšší podíl vykazaly obce Plzeňského kraje. Byla zjištěna přímá úměra mezi počtem obyvatel obce a jejím dluhem. Nejnižší procentní podíl zadlužených obcí lze nalézt ve velikostní kategorii 1 – 100 obyvatel, podíl činí 20,3 %. Ve velikostní kategorii, která má nad 5 000 obyvatel, mají vyšší než 97 % podíl počtu obcí vykazující dluh. Dluh obcí podle velikostních kategorií v roce 2012 znázorňuje graf 1. [14][7]

Graf 1: Dluh obcí podle velikostních kategorií v roce 2012

Zdroj: zpracováno podle [10]

Do celkového objemu zadluženosti lze zahrnout bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, dále přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy včetně půjček ze státního rozpočtu či z rozpočtů státních fondů. [25]

Tabulka 1: Souhrnné údaje zadluženosti obcí v ČR (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3	68,8
Komunální dluhopisy	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9	22,6	22,7	14,7	15,8	14	13,8	15
Přijaté návratné fin. výpomoci a ost. dluhy	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9	9,9	10	10,1	7,6	7,5	7,9	8,4
Celkem	55,8	70,4	74,8	79	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90	92,2

Zdroj: vlastní zpracování dle [14]

Tabulka 2 znázorňuje zadluženost obcí bez statutárních měst Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, které přispívají vysokým podílem na celkové zadluženosti. V roce 2005 byl jejich podíl na celkové zadluženosti 61,3 %, v roce 2006 se jednalo o 58,6 % a v roce 2007 činil podíl 58,4%. Například v roce 2007 zadluženost hlavního města Prahy dosáhla výše 32,9 mld. Kč. [25] [26]

Tabulka 2: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	16,5	18,4	19,8	22	25,7	25,9	26,9	34,8	35,5	36,3	36,4	34,9
Komunální dluhopisy	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Přijaté návratné fin. výpomoci a ost. dluhy	9,7	9,6	9,1	8,6	7,8	7	7,4	6,5	5,7	5,7	6,1	6,1
Celkem	26,2	28	28,9	30,6	33,5	32,9	34,3	41,3	43,2	44	44,5	43

Zdroj: vlastní zpracování dle [4]

Dluh obce může vzniknout prostřednictvím bankovního úvěru nebo emisí obligací. Dluh může vzniknout i jinak, obec si může vypůjčit od jiného subjektu, jedná se o obce či soukromé osoby atd. V tomto případě stanovení podmínek půjčky neprochází standardní procedurou ověřování, zda jsou parametry nastaveny tak, aby dlužník byl schopen dostát svým závazkům. Další možností zadlužení může být, že představitelé obce přijmou riskantní investiční projekt. V důsledku jeho selhání, např. přecenění vlastní spoluúčasti či selhání obchodního partnera, neuhradí obec včas faktury dodavatelům. [6]

2.2 Druhy krytí výdajů

Rozsah výdajů územních samospráv ovlivňuje rozpočtové omezení ze strany příjmů a také rozsah odpovědnosti i pravomocí obecní a regionální úrovně za zabezpečení rozsahu veřejných statků a služeb. [26]

Úvěry přijaté od peněžních ústavů jsou většinou směřovány na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury nebo na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU, na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Úvěry určené k financování investic do zkvalitnění městské infrastruktury poskytnuté Evropskou investiční bankou čerpalo několik statutárních měst. Vyznačují se poměrně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti. V poskytování úvěrů si vedoucí postavení stále udržují Česká spořitelna, a. s., Komerční banka, a. s. a Československá obchodní banka, a. s. [25] [14]

Emisi komunálních dluhopisů vykazují pouze některá statutární města (Ostrava, Liberec) a hl. m. Praha. Jsou spojeny s poplatky, které bývají relativně vyšší při malém objemu emise. [25] [26]

Přijaté návratné finanční výpomoci vykazovaly v roce 2013 meziroční růst o 0,5 mld. Kč. Došlo k poklesu přijatých dlouhodobých návratných finančních výpomocí, ostatních dlouhodobých závazků, dlouhodobých a krátkodobých závazků z ručení a jiných krátkodobých půjček. Zároveň došlo k růstu závazků z krátkodobých a dlouhodobých směnek a přijatých krátkodobých návratných finančních výpomocí. [14]

Dalším řešením na úhradu dluhových závazků obce může být prodej jejího majetku, jedná se však o jednorázový krok a to především v době, kdy obec nutně potřebuje peníze na splacení dluhu. Prodej se málokdy uskuteční za cenu, která by byla výhodná pro obec. [6]

2.3 Nástroje řešení zadluženosti

V ČR stát za dluhy obcí, resp. územní samosprávy, neručí. Mohlo by to vést k lehkovážnému a riskantnímu rozhodování zastupitelů. Stát by měl obcím, které nemohou dostát svým závazkům, poskytnout řešení a potrestat viníky. Neexistuje právní situace, jak by měla obec postupovat, pokud se dostane do situace, ve které není schopna dostát svým závazkům. Za důvod je považován relativně malý výskyt obcí s finančními problémy, skutečností je, že každá obec má zaručenou část svých příjmů bez ohledu na rozhodnutí a konání zastupitelů. [25]

ČR patří mezi země, mající zadlužení obecních samospráv regulováno relativně volně. Obce si mohou vypůjčit bez ohledu na objem peněz, na cokoliv a za jakýchkoliv podmínek. Záleží to na dohodě mezi obcí a věřitelem. [25]

2.3.1 Systém finanční kontroly ve veřejné správě

Nejenom řídící subjekt provádí kontrolu, ale i ti, kteří stojí mimo řízené procesy. Kontrola má v lidské společnosti tisíciletou tradici, vychází z latinského *contra* – proti a *rolus* – svitek jako protizápis, protisvitek. Teorie uvádí šest základních pojetí kontroly a to informační, regulační, institucionální, represivní, motivační a výchovné. [27]

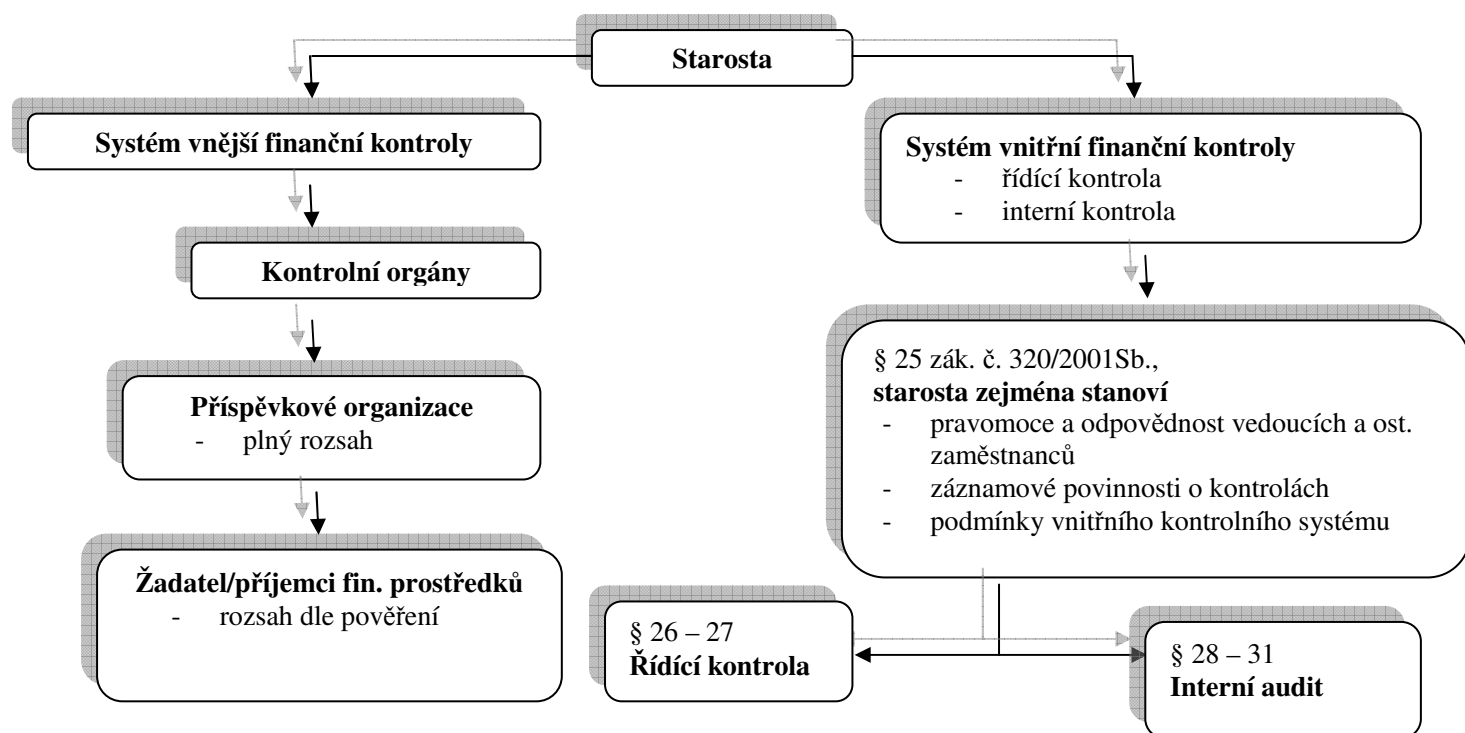
Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, vstoupil v platnost 1. 1. 2001. Vyhláška MF ČR č. 64/2002 Sb., která navazuje na zmíněný zákon, stanovuje bližší podrobnosti o kontrolních metodách a kontrolních postupech, strukturu a rozsah zpráv o výsledcích finančních kontrol, postup a termíny předkládání výsledků. Obecné právní předpisy Evropského společenství, které jsou do zákona promítnuty, vyžadují hospodárné, efektivní a účelné využívání finančních prostředků. Hospodárnost je definována jako použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů, při kterých jsou vynaloženy co nejnižší prostředky, a přitom je dodržena odpovídající kvalita jejich plnění. Efektivností se v zákoně definuje takové použití veřejných prostředků, jímž se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plnění úkolů v porovnání s objemem prostředků, které byly vynaloženy na jejich plnění. Účelností se rozumí vynaložení veřejných prostředků dosahující optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů. Zákonem je upravena i třístupňová organizační struktura systému finanční kontroly, je tvořena:

- Ministerstvem financí ČR (zabezpečuje funkci centra metodického řízení, koordinaci a usměrňování finanční kontroly ve veřejné správě);

- správci rozpočtových kapitol státního rozpočtu a orgány územních samosprávních celků;
- ostatními organizačními složkami státu, organizačními složkami územních samosprávních celků s právními osobami hospodařícími s veřejnými prostředky [27]

System finanční kontroly má zabezpečovat kontrolu nejen hospodaření ÚSC, ale i hospodaření organizačních složek a příspěvkových organizací v jeho působnosti. Kontrolní orgány z hlediska předběžné veřejnoprávní kontroly sledují, zda plánované a připravované operace odpovídají stanoveným úkolům. Má za úkol sledovat, zda jsou operace v souladu s právními předpisy, schválenými rozpočty, programy, projekty, uzavřenými smlouvami či jinými rozhodnutími o nakládání s veřejnými prostředky.

Na obrázku 3 je zobrazen příklad finančního systému kontroly obecního/městského úřadu při uplatnění zákona o finanční kontrole ve veřejné správě. Znázorněný § 26 se zabývá předběžnou kontrolou (vedení organizačních útvarů, vedení rozpočtu, vedení účetní a ostatní zaměstnanci pověřeni starostou) a průběžnou a následnou kontrolou (vedení organizačních útvarů, ostatní zaměstnanci pověřeni starostou), § 28 – 31 se zabývají přezkoumáním vyhodnocováním operací, doporučeními pro starostu, prováděním finančního auditu, auditem systému a výkonu, plány interního auditu a kontrolou. [27]

Obrázek 3: Příklad systému finanční kontroly obecního/městského úřadu při uplatnění zákona o finanční kontrole

Zdroj: vlastní zpracování dle [27]

2.3.2 Audit

Audit znamená specifické kontrolní procesy či mechanismy, které mají zajistit legislativě odpovídající hospodaření, rozpočtování a využívání zdrojů ve veřejném sektoru. Existuje mnoho definic vzájemně se lišící nebo akceptující různé aspekty. Nejobecnější a nejvšeobecnější definicí je definice dle T. Lea: „Audit v obecném slova smyslu je prostředek, kterým jedna osoba ujišťuje druhou o kvalitě, podmínkách či stavu určité skutečnosti, jenž první osoba zkoumala. Potřeba takového auditu vyplývá z nejistoty či pochybnosti druhé osoby o kvalitě, podmínkách nebo stavu předmětné skutečnosti a také z nemožnosti tuto nejistotu (pochybnost) odstranit vlastními silami.“ Pod druhou osobou si představíme nejen vlastníky a manažery v soukromém sektoru, ale také řídicí pracovníky veřejného sektoru, volené orgány nebo veřejnost. [27]

Audit sleduje cíle stanovené zákonodárným souborem a vládou, resp. příslušnými zastupitelstvy a radami ÚSC. Vážné riziko vzniká tím, že opatření exekutivy budou vycházet ze špatných informací a zdroje budou neefektivně využity a v případě, jestliže tyto mechanismy absentují. Dále může nastat, že organizace veřejného sektoru budou obcházet zákony nebo budou ignorovat stanovenou politiku vlády, případně úkoly určené zastupitelstvy nebo radami ÚSC. Ve veřejném sektoru plní audit důležitou funkci, a to tím, že poskytuje vládě, parlamentu, radám či zastupitelům územních samospráv a institucím mající konečná rozhodnutí pravidelnou informaci o kvalitě hospodaření (resp. o využívání veřejných prostředků). [27]

V rámci klasifikace je audit rozdělován na interní a externí. Rozdíl lze spatřovat v míře nezávislosti, kterou nese auditor nebo organizace za audit odpovědná ve vztahu ke kontrolovanému subjektu.

Vyskytuje se mnoho druhů auditu podle vlastního předmětu ověřování, např.: marketingový, forenzní, audit poslán, inspekční (dodržovací), právní, programový, organizační (s ním úzce souvisí tzv. manažerský audit), strategický, ekologický, energický, technický apod. Jedná se o velkou podmnožinu různých typů auditu, které odpovídají pestrosti a škále různých činností a organizací. Jednotný názor na přesný počet těchto kategorií, jejich terminologická čistota a obsahové vymezení neexistuje. Mnohé nástroje se doplňují nebo prolínají. Existují typy auditu, které jsou v zásadě realizovatelné v každé organizaci (finanční, právní, manažerský audit) a specifické audity mající svůj význam jen v omezeném segmentu organizací (energický, technický, ekologický audit). [27]

Audit přispívá k řádnému hospodaření a efektivní správě veřejných financí. Může poskytnout voleným zástupcům, ale také veřejnosti, obraz o tom, jak jsou využívány veřejné prostředky. Často bývá používán pro odhalení podvodů (např. zneužití veřejných prostředků), ověřování spolehlivosti výkazů a výročních zpráv o plnění rozpočtu a dalších finančních údajů. Slouží také pro odhalení neefektivností a ztrát, zajišťování důvěryhodných informací o výsledcích veřejných programů či projektů.

2.3.3 Přezkoumání hospodaření

Prostřednictvím přezkoumávání hospodaření se provádí kontrola hospodaření na úrovni územní samosprávy. Tato povinnost plyne ze zákonů, např. Zákon o obcích atd. Zákon 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků, stanovuje předmět přezkoumání a hlediska, ze kterých se předmět přezkoumání ověřuje. Z hlediska zákonnosti, efektivity a hospodárnosti (zajištění souladu hospodaření územního celku s finančními prostředky se ověřuje předmět dle přijatého rozpočtu) a hlediska materiální a formální pravdy (věcná a formální správnost dokladů) se ověřuje předmět přezkoumání. [26]

U obcí provádí přezkoumání hospodaření na požádání příslušný krajský úřad v přenesené působnosti nebo auditor (případně auditorská společnost). Ministerstvo financí provádí přezkoumání u krajů (ministerstvo přezkoumáním může pověřit územní finanční orgán). [22]

Zákon dosavadní provádění kontroly tohoto typu rozšířil a sjednotil. Podle zákona je přezkoumání zaměřené na nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví ÚSC, dodržování předpisů pro finanční hospodaření obcí a krajů, zadávání a realizaci veřejných zakázek. Dále zakotvuje pohledávky a závazky (na které převzal záruky či zástavy) a zástavy majetku ÚSC ve prospěch třetích osob. [26]

Za přednost zákona lze považovat vytvoření předpokladu pro zvýšení účinnosti kontroly hospodaření územních celků prostřednictvím rozložení jednorázových přezkoumání hospodaření územních celků do přezkoumání dílčích, které jsou vykovávány v průběhu roku a na počátku roku následujícího. Již zmiňované dílčí přezkoumání dává možnost napravovat chyby a nedostatky, které byly zjištěny přezkoumáním, ještě v průběhu roku. Územní celek má povinnost přijmout opatření k nápravě nedostatků a chyb. Jako součást do závěrečného účtu se zpracovává zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. [26] [32]

2.3.4 Dluhová služba

Každé obci a kraji vypočítává Ministerstvo financí ukazatel dluhové služby. V případě, že obce/kraje vykazovaly více než 30 % tohoto ukazatele, Ministerstvo financí jim tuto skutečnost oznámí dopisem s tím, že by měly přijmout příslušná opatření, aby v příštím období tento ukazatel nepřekročily. Příslušné obce či kraje mají povinnost zdůvodnit do tří měsíců překročení ukazatele dluhové služby a zároveň ministerstvu oznámit opatření, jaká budou přijata. Obce/kraje předkládají zprávu o výsledcích přezkoumání hospodaření za příslušný rok, stanovisko zastupitelstva k této zprávě a rozpočtový výhled. Ministerstvo financí následně vyhodnocuje všechny skutečnosti vedoucí k překročení 30 % hranice ukazatele. Jestliže obec/kraj překročí tento ukazatel i v dalším roce, předá ministerstvo jejich seznam poskytovatelům prostředků ze státního rozpočtu či státních fondů, aby při obdržení žádostí těchto obcí/krajů přihlédly k této skutečnosti. Ti při rozhodování o poskytnutí účelových dotací, půjček nebo nenávratných finančních výpomocích uplatní toto kritérium.

Většina obcí překročila míru zadluženosti vlivem vysokých jednorázových splátek úvěrů a půjček. Obce mající několik úvěrů a mající splátkové kalendáře, nejsou schopny dodržet stanovenou hranici dluhové služby. [26]

$$\text{ukazatel dluhové služby} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} * 100 \quad (1)$$

Dluhovou službou lze definovat zaplacené úroky, uhrazené splátky vydaných dluhopisů, splátky jistin a splátky leasingu.

Dluhová základna obsahuje skutečně dosažené daňové příjmy či nedaňové příjmy za daný kalendářní rok a dotace souhrnného finančního vztahu.[9]

2.3.5 Monitoring hospodaření obcí

Na základě usnesení vlády ČR z roku 2010 č. 695, o změně usnesení vlády ČR z roku 2008 č. 1395, o monitoringu hospodaření obcí a o zrušení usnesení vlády z roku 2004 č. 346, o regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby, byl zaveden způsob sledování zadluženosti obcí. Každoročně Ministerstvo financí provádí výpočet soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) za všechny obce a obcemi zřízené příspěvkové organizace. Následně dochází k vyhodnocení výsledků výpočtu, vychází se vždy z údajů k 31. 12. příslušného roku (po závěrečných zápisech). [13]

Obce poskytují Ministerstvu financí účetní i finanční výkazy, jejichž údaje jsou součástí vzorce. Mezi 18 ukazateli se objevuje hodnota majetku a běžných aktiv nebo stavů na

bankovních účtech. V tabulce 3 jsou vypsané jednotlivé ukazatele soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). [26]

Tabulka 3: Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU)

A. Informativní ukazatele	
1) Počet obyvatel	9) Stav na bankovních účtech
2) Příjem celkem (po konsolidaci)	10) Úvěry a komunální obligace
3) Úroky	11) Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy
4) Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	12) Zadluženost celkem
5) Dluhová služba celkem	14) Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích (v %)
6) Ukazatel dluhové služby (v %)	15) Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele
7) Rozvaha aktiv a pasiv	16) Oběžná aktiva
8) Cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci	17) Krátkodobé závazky
B. Monitorující ukazatele	
13) Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	18) Celková (oběžná) likvidita

Zdroj: vlastní zpracování dle [13]

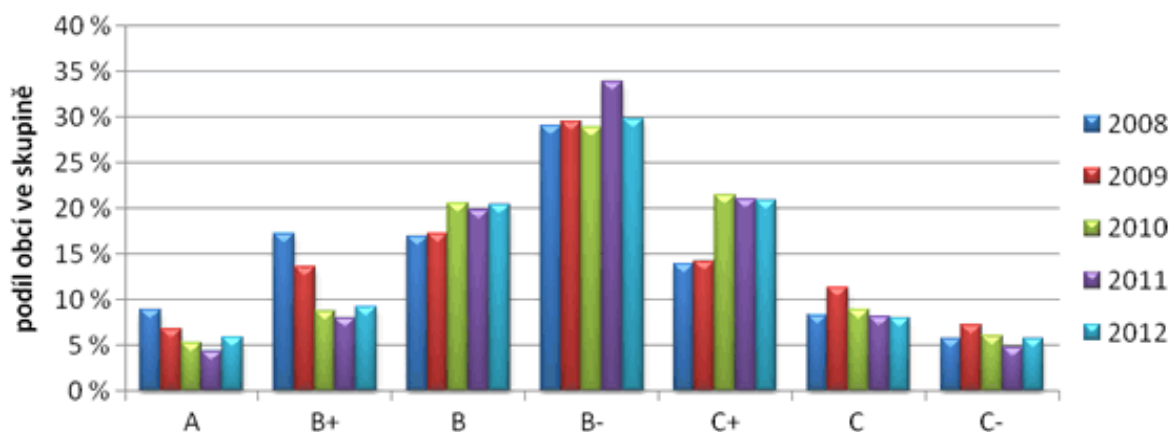
2.3.6 Hodnocení podle schopnosti spláct své závazky – rating

Rating odráží míru rizika, zda daný subjekt splní své závazky vyplývající zejména z přijetí půjčky. Přináší informace pro potencionálního věřitele o důvěryhodnosti klienta, zároveň poskytuje informace o jeho finanční situaci. Rating může být výsledkem automatizovaného přístupu, ve kterém je hodnocení založené na modelových nebo bodovacích přístupech, lze ho provést poměrně rychle. Podkladem jsou údaje o minulém vývoji. Může být výsledkem i expresní posouzení, které je založeno na hlubším hodnocení. V tomto posouzení jsou brány v úvahu specifika hodnoceného subjektu a to i ta, která jsou obtížně kvantifikovatelná. Jedná se o delší proces s větší finanční náročností. Přidělení ratingových stupňů z kvalitativní škály sedmi stupňů, kdy A+ je nejlepší a C– nejhorší, je závislé na vyhodnocení 20 finančních a 7 nefinančních ukazatelích. Nejdůležitější finanční ukazatelé jsou samozřejmě dluh (a to

v přepočtu na obyvatele a ve vztahu k hodnotě pasiv), saldo rozpočtu, běžné příjmy a výdaje, výše dluhové služby. Tyto ukazatele vypovídají o schopnosti obce splácet půjčky. Můžeme sem ještě zařadit likviditu, která odráží schopnost obce dostát svým závazkům. Nefinanční ukazatelé představují informace o vybavenosti a infrastruktuře obce, věkové skladbě obyvatel. Rating obce přináší významné informace věřitelům, poskytovatelům dotací, ale také obyvatelům obce (o hospodaření zastupitelů s obecními penězi) či podnikatelům (přemýšlejícím o spolupráci nebo poskytnutí svých výrobků a služeb). Starosta nebo zastupitelé obce si mohou pořídit internetový rating, který je nezávislý na spolupráci s obcí a nevyžaduje žádné dodatečné informace nad rámec veřejně dostupných informací. Konkrétní ratingový stupeň doplňuje výčet silných a slabých stránek hospodaření obce, to může být námětem jak nakládání s penězi v rozpočtu zlepšit a předejít finančním obtížím v budoucnu. [8]

Vývoj ratingového hodnocení

V období let 2008 – 2012 získala třetina obcí ratingový stupeň B– signalizující nízké riziko. V průměru bylo bez rizika 6 % obcí, v čase se jejich počet mírně snižoval. Vysoce rizikových bylo podle zařazení do příslušného stupně označeno necelých 6 % obcí. Do skupiny maximálně s nízkým rizikem patřily dvě třetiny obcí a jednu třetinu z nich je možné označit jako rizikové. Graf 2 znázorňuje vývoj iRatingu obcí, který vychází z veřejně dostupných údajů o podmínkách, za jakých obce hospodaří. Je tedy možné hodnotit velké množství obcí v poměrně krátkém čase. [8]

Graf 2: Vývoj iRatingu obcí

Zdroj: [8]

2.3.7 Správce obce

Správce obce je jmenován v případě, že občané ztratí zájem o samosprávu své obce. Stává se to, jestliže neproběhnou volby pro nedostatek kandidátů do zastupitelstva, nebo když

zanikne mandát všem zastupitelům a na jejich místa nejsou náhradníci. Ministr vnitra jmenuje dle § 98 odst. 1 zákona o obcích, správce obce z řad zaměstnanců Ministerstva vnitra. Většinou je jmenován zkušený a kvalifikovaný zaměstnanec, který disponuje teoretickými a praktickými znalostmi. V současnosti jsou za vhodné kandidáty považováni zaměstnanci odboru dozoru a kontroly veřejné správy, ti při své náplní práce sledují činnost obcí z hlediska respektování zákonů a poskytují v rámci své působnosti metodickou pomoc. Jedná se o písemný jmenovací akt podepsaný ministrem a opatřený jeho razítkem. [29] [16]

Správce obce nevyřeší zadluženost, nedisponuje totiž některými klíčovými pravomocemi. Nemůže uzavírat smlouvy o úvěru s bankovními institucemi nebo měnit jejich obsah (např. vyjednávání o splátkovém kalendáři). Jeho činnost se zaměřuje pouze na úkony evidenčního charakteru, výběr místních poplatků, nájemného a podobně. Smyslem funkce správce obce je zajištění provizorního chodu obce. [29] [16]

Výdaje, tedy mzdové náklady a náklady spojené s materiálně technickým vybavením správce obce (např. mobilní telefon, služební automobil), které jsou spojeny s výkonem jeho funkce, hradí již zmiňované Ministerstvo vnitra ze svého rozpočtu. Výkon jeho funkce končí dnem ustanovujícího zastupitelstva obce nebo dnem zvolení starosty obce. [16]

2.4 Regulace zadluženosti v ČR

Při současné makroekonomické situaci, kdy je celý systém ČR deficitní, se považuje za nežádoucí narůstání zadluženosti územních samospráv. [26]

Zákon o obcích č. 218/2000 Sb. stanovuje působnost obce při rozhodování týkající se majetkových úkonů nebo finančního hospodaření. Nejdůležitější úkony má na starost vrcholný orgán – zastupitelstvo, jedná se o návrh rozpočtu, zřizování obcí, nabytí a převod nemovitých věcí, přijetí a poskytnutí úvěru a půjčky. Výše jmenovaný zákon taxativně vymezuje, v jakých případech mohou obce přijmout ručitelskou roli. Jde především o to, že obec nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob vyjma bytových družstev, honebních společenstev, závazků, které vyplývají ze smlouvy o úvěru, jestliže jsou peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů či národního fondu, závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, v případě, že jsou peněžní prostředky určeny pro investici do nemovitostí, které vlastní obec, FO a PO je – li jejich zřizovatelem obec, kraj či stát, FO či PO přesahuje – li míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi 50 %. [26]

2.4.1 Nástroje omezující zadluženost

Jak již bylo zmíněno, obce nejsou omezeny při návrhu eventuálního schodku rozpočtu. Na základě přenesené působnosti je tato kompetence svěřena zastupitelstvu obce.

V porovnání se zahraničím není zadluženost obcí ČR tolik regulována. Ve Velké Británii každoročně vláda stanovuje maximální objem peněžních prostředků, které si mohou jednotlivé obce půjčit. Zajímavostí je bezesporu fakt, že v Dánsku je zakázána možnost, aby si obce půjčovaly finanční prostředky. Navíc v zahraničí běžně existuje řada institucí a monitorujících orgánů dohlížejících na zadluženost municipálních jednotek. Itálie v rámci těchto regulací dosáhla optimálnějšího finančního stavu místních úrovní vlád, došlo ke snížení poměru místních vládních půjček na HDP a půjčky se přestaly využívat na běžné výdaje, ale došlo k přesunutí do veřejných projektů (např. infrastruktury). V Itálii a Německu byly vytvořeny instituce poskytující obcím úvěry za zvýhodněných podmínek. Mezi další pozitiva zde patří instituce, které schvalují úvěry a výši splátek, velikost úvěrů vůči velikosti příjmů.[3][29]

Nástroje regulace lze rozdělit na přímé a nepřímé nástroje. K těmto nástrojům lze zařadit:

- **Povolování emise komunálních obligací MF ČR**

Na základě zákona o dluhopisech č. 190/2004 Sb., je obec povinna požádat MF o souhlas, který se týká vydání komunálního dluhopisu jako povinnou přílohu žádosti o schválení emisních podmínek. Zároveň zákon nedovoluje, aby emitentem byla banka, která z prodeje dluhopisů poskytne obci úvěr a ručí svým majetkem. [26]

- **Zákon č. 40/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření ÚSC**

Tento zákon stanovuje, aby přezkoumání bylo zaměřeno jak na nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví samosprávného celku, dodržování předpisů pro finanční hospodaření obcí, zadávání veřejných zakázek, ale též na pohledávky ÚSC, na závazky za něž převzal ÚSC zástavy a na zástavy majetku ÚSC ve prospěch třetích osob. [26]

- **Vazba přidělování individuálních účelových dotací obcím na ukazatel dluhové služby**

Jedná se o nástroj, který definuje MF dle usnesení vlády č. 346/2000. V rámci přidělování individuálních účelových dotací nesmí tento ukazatel v poměru k celkovým příjmům přesáhnout hodnoty 30 %. O ukazateli dluhové služby bylo zmíněno již dříve (viz. 2.3.4 Dluhová služba). [26]

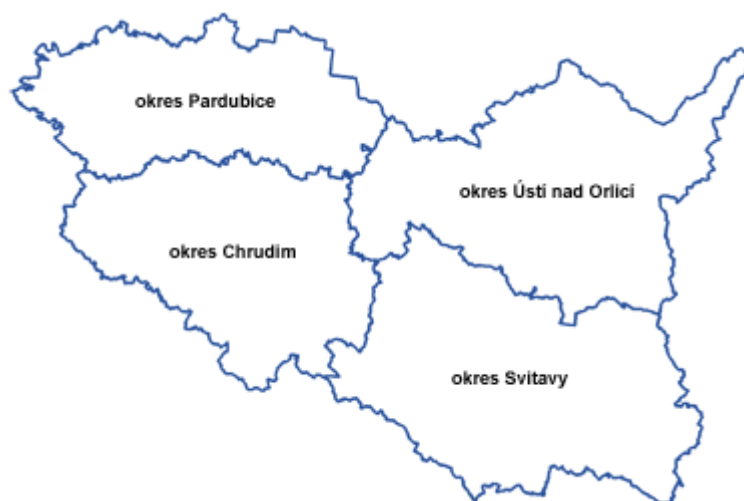
3 ANALÝZA ZADLUŽENOSTI VYBRANÉHO KRAJE

Následující kapitola je zaměřena na analýzu zadluženosti vybraných obcí Pardubického kraje. Nejprve bude v práci popsána charakteristika Pardubického kraje a poté přiblížení vývoje příjmů a výdajů kraje v rozmezí let 2010 – 2013. Následně bude provedena analýza jednotlivých zadlužených obcí tohoto kraje. K analýze budou použity metody SIMU 2008 a ukazatel dluhové služby. V rámci informativních a monitorujících ukazatelů bude dále analýza zaměřena na vývoj dluhové služby celkem.

3.1 Charakteristika Pardubického kraje

V části Východních Čech se nachází Pardubický kraj, který sousedí se Středočeským, Královéhradeckým, Olomouckým, Jihomoravským krajem a krajem Vysočina. Kraj společně s Královéhradeckým a Libereckým krajem tvoří region soudržnosti Severovýchod, tzv. NUTS 2. Pardubický kraj je svou rozlohou 4 519 km² pátým nejmenším krajem ČR, jedná se o 5,7 % rozlohy ČR. Nadmořská výška kraje se pohybuje od 200 m do 1 250 m.

Kraj se skládá ze čtyř okresů, jedná se o okresy Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. K 31. 12. 2013 měl Pardubický kraj 451 obcí, 38 měst a 15 obcí s rozšířenou působností. V kraji se nachází mnoho maličkých obcí, které mají méně než 2 000 obyvatel. Mezi tři největší města tohoto kraje patří Pardubice, Chrudim a Svitavy. Na obrázku 4 jsou znázorněny okresy Pardubického kraje. [2]

Obrázek 4: Okresy Pardubického kraje

Zdroj: [19]

Ke konci roku 2013 žilo v kraji 515 985 obyvatel, tento počet představuje 4,9 % celkového počtu obyvatel ČR. Za nejlidnatější okres lze považovat okres Pardubice, následuje Ústí nad

Orlicí, Svitavy a Chrudim. V roce 2013 z hlediska věkové struktury došlo oproti roku 2012 k poklesu počtu obyvatel ve věkové skupině 15 – 64 let, naopak vzrostl podíl obyvatel ve skupině 65 let a více a to o 3,1 %. Za rok 2013 činil průměrný evidenční počet nezaměstnaných 169,3 tisíc osob. Pardubický kraj zaujímal 6. nejnížší místo v podílu nezaměstnaných osob, ke konci roku 2013 šlo o 7,45 %. [2]

3.1.1 Rozpočet kraje

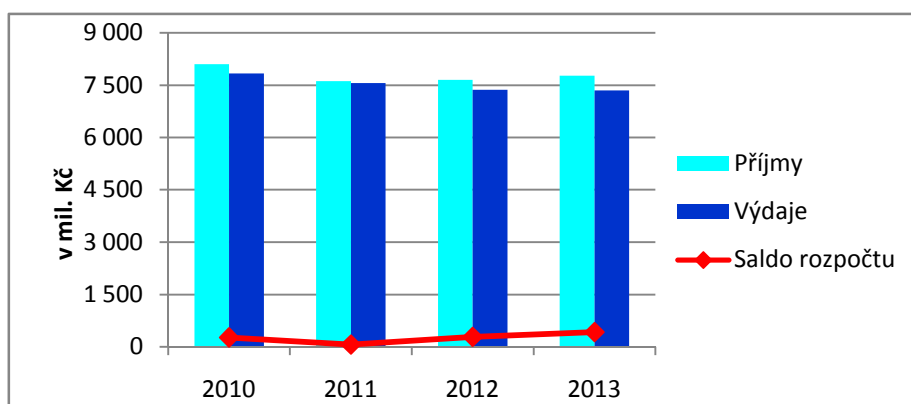
Rozpočet Pardubického kraje byl v analyzovaném období 2010 – 2013 přebytkový. V roce 2011 došlo ke značnému snížení rozpočtového přebytku, jednalo se o 204 mil. Kč, avšak následující rok došlo opět ke zvýšení salda rozpočtu, tedy ke zvýšení přebytku, a to o 221 mil. Kč. Tabulka 4 ukazuje příjmy a výdaje daných let.

Tabulka 4: Saldo Pardubického kraje

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	8 097 475 717	7 831 949 868	265 525 849
2011	7 618 989 563	7 557 784 499	61 205 064
2012	7 651 670 187	7 369 307 474	282 362 713
2013	7 769 315 616	7 351 350 593	417 965 023

Zdroj: Vlastní zpracování dle[20]

Vývoj rozpočtu graficky znázorňuje graf 3, ze kterého je patrné, že nejvyšší příjmy kraj vykazoval v roce 2010. Tento rok došlo k přijetí transferů v hodnotě 11 mld. Kč. Daňové příjmy v tomto roce činily pouze 18 %. Nejvyšší výdaje byly vynaloženy na veřejnou správu služby, jednalo se o 48 % výdajů. Z analyzovaných let bylo nejmenšího přebytku dosaženo v roce 2011, došlo ke zvýšení výdajů na služby pro obyvatelstvo o 4 %. Pardubický kraj vykazoval konstantní hodnoty příjmů a výdajů, které se v průměru pohybovaly okolo 7 mld. Kč.

Graf 3: Vývoj salda Pardubického kraje

Zdroj: Vlastní zpracování dle[20]

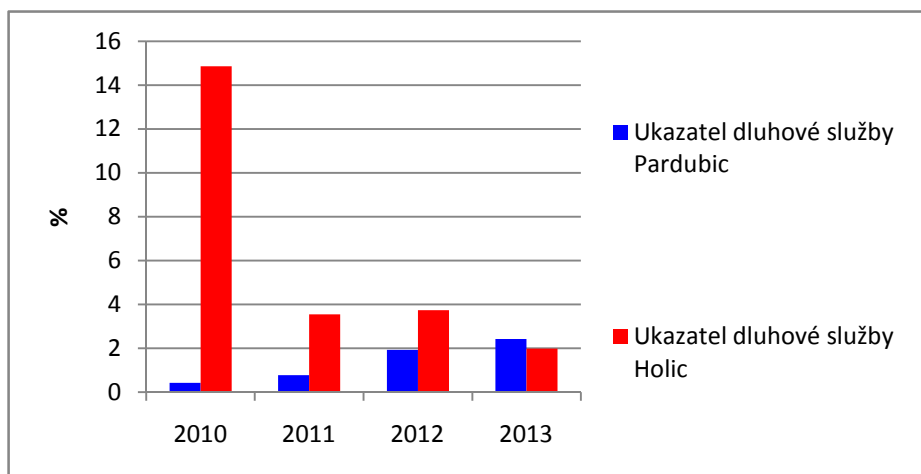
3.2 Analýza vybraných zadlužených obcí Pardubického kraje

Tato podkapitola je zaměřena na analýzu zadluženosti vybraných obcí, které se nacházejí v již zmiňovaných okresech Pardubického kraje. Bude zde analyzován ukazatel dluhové služby a monitoring obcí SIMU 2008. Z důvodu sjednocení výběru obcí pro hodnocení zadluženosti, byly pro analýzu vybrány obce s rozšířenou působností a zároveň s největším počtem obyvatel v daném okrese. Počet obyvatel ve vybraných městech se pohybuje v rozmezí 10 000 – 19 999. Analýze budou podrobena i okresní města.

3.2.1 Okres Pardubice

Analýze zadluženosti v tomto okrese bude podrobena krajské město Pardubice a další města s rozšířenou působností. Jelikož tento okres nemá obce s požadovaným počtem obyvatel, jsou vybrány města s počtem obyvatel v rozmezí 5 000 – 9 999, jedná se o Přelouč a Holic. Při analýze bylo zjištěno, že město Přelouč zadlužené není, proto mu v dalším textu nebude věnována pozornost.

Při porovnání obou měst v rozmezí let 2010 – 2013, vykazují Holic vyšší hodnoty ukazatele zadluženosti. Největší rozdíl byl zaznamenán v roce 2010, kdy městu Holic byl vyčíslen ukazatel DS na 14,86 %, což je o 14 % více, než bylo vyčísleno statutárnímu městu Pardubice. V tomto roce Pardubice vykazovaly nejmenší hodnoty tohoto ukazatele. Vývoj ukazatele dluhové služby znázorňuje graf 4. Z grafu je patrné, že vývoj dluhové služby Holic je strmě klesající, naopak vývoj tohoto ukazatele u statutárního města Pardubice je mírně rostoucí. Příčinou rostoucích hodnot mohou být finančně náročné projekty, které statutární město v průběhu let realizovalo. Projekty budou přiblíženy v dalším textu.

Graf 4: Ukazatel dluhové služby okresu Pardubice

Zdroj: vlastní zpracování dle [20]

3.2.1.1. Statutární město Pardubice

Pardubice, které jsou sídelním městem Pardubického kraje, leží na soutoku řek Labe a Chrudimky. Město, které má rozlohu 78 km² a přibližně 90 tisíc stálých obyvatel, se nachází v nadmořské výšce 215 až 237 metrů nad mořem.[2]

Mezi analyzovanými lety 2010 – 2013 krajské město vykazovalo největší záporné saldo rozpočtu v roce 2011, v tomto roce byly největší výdaje vynaloženy do oblasti průmyslu. Jednalo se o 409 mil. Kč, z celkové sumy největší část zastávaly výdaje do pozemních komunikací a to 192 mil. Kč. Mezi výdaje na průmysl patřily dále výdaje na silniční dopravu, odvádění a čištění odpadních vod, civilní leteckou dopravu, vnitřní obchod (služby) a cestovní ruch, vodní toky a vodohospodářská díla, provoz vnitrozemské plavby, pitnou vodu, ostatní činnosti a nespécifikované výdaje v dopravě a v neposlední řadě správa energetiky, průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb. Naopak nejvyšší kladné saldo (přebytek) město vykazovalo v roce 2010. Je zřejmé, že největší část zaujímaly daňové příjmy s částkou 1,17 mld. Kč, ve kterých byl zastoupen největší podíl částky 427 mil. Kč daně z přidané hodnoty. Další vysoké zastoupení příjmů zaujímaly příjmy z dotace. V rámci dotací měly největší zastoupení přijaté neinvestiční transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně, se sumou 373 mil. Kč. Souhrnně se příjmy i výdaje spíše snižovaly. Saldo rozpočtu v analyzovaném období je vyčíslené v tabulce 5.

Tabulka 5: Saldo rozpočtu Pardubic

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	2 321 469 000	2 036 375 000	285 094 000
2011	1 873 004 520	2 204 582 000	-331 577 480
2012	1 791 605 630	1 787 639 000	3 966 630
2013	1 741 744 000	1 648 983 000	92 761 000

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Krajské město Pardubice se v rámci ukazatele dluhové služby snaží nepřekročit výši 10 %. Ukazatel dluhové služby se ve sledovaných letech postupně zvyšoval a s tím i celková zadluženost, která v roce 2012 oproti předchozímu roku vzrostla zhruba o 200 mil. Kč. Jednou z možných příčin takto velkého růstu hodnoty mohou být realizované veřejné zakázky. Mezi nejvíce nákladné projekty patří rekonstrukce Plaveckého areálu Pardubice, hodnota rekonstrukce dosahovala necelých 20 mil. Kč. Další významnou rekonstrukcí roku 2012 byla basketbalová hala, která přesáhla hodnotu 7 mil. Kč. Oproti roku 2010 došlo v roce

2013 ke zvýšení celkové zadluženosti o 409 mil. Kč. Důvod takového nárůstu zadluženosti může být dán velkou potřebou finančních prostředků na již zmíněné veřejné projekty a mnohé další, které byly realizovány v daných letech. Obec potřebné finance nemá, tudíž musí přijímat úvěry a vydávat komunální obligace, které jsou příčinou růstu hodnoty celkové zadluženosti.

Nejvyšší zadluženost vykazovalo město v roce 2012. Ukazatel dluhové služby ve sledovaných letech lineárně rostl a největších hodnot dosahoval v roce 2013, jednalo se o 2,43 %. Vývoj ukazatele dluhové služby má od roku 2010 do roku 2013 rostoucí tendenci. Hodnoty celkové zadluženosti a ukazatele DS vyčísluje tabulka 6.

Tabulka 6: Zadluženost celkem a ukazatel dluhové služby Pardubic

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS(%)
2010	16 849	0,42
2011	206 546	0,77
2012	461 538	1,93
2013	425 132	2,43

Zdroj: vlastní zpracování dle [20

Informativní a monitorující ukazatele (SIMU) zachycuje tabulka 7, údaje jsou vyjádřeny v tis. Kč. Do hodnot nejsou zahrnuty údaje příspěvkových organizací.

Další analýza se bude zabývat celkovou dluhovou službou, která činila v roce 2012 34 mil. Kč, což je nejvíce z analyzovaných let 2010 – 2013. Takto vysokých hodnot bylo dosaženo z důvodu 8 mil. Kč úroků a 26 mil. Kč uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. Oproti předchozímu roku došlo ke zvýšení o 20 mil. Kč.

Tabulka 7: Monitoring hospodaření krajského města Pardubice

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	90 401	89 541	89 467	89 432
Příjem celkem	2 321 469	1 873 005	1 791 606	1 741 744
Úroky	935	5 507	8 124	5 399
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	8 860	8 849	26 462	36 923
Dluhová služba celkem	9 795	14 356	34 585	42 322
Ukazatel DS**	0,42	0,77	1,93	2,43
Aktiva celkem	13 243 290	10 992 078	14 286 958	14 643 862
Cizí zdroje a PNFV	331 382	575 621	707 130	687 306
Stav na bankovních účtech	620 004	491 957	777 495	834 288
Úvěry a komunální obligace	16 000	206 546	461 538	424 615
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	849	0	0	0
Zadluženost celkem	16 849	206 546	461 538	424 615
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	2,50	5,24	4,95	4,69
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	5,08	35,88	65,27	61,78
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	4	6	98 630*	9 857*
Oběžná aktiva	844 300	785 547	983 807	1 100 965
Krátkodobé závazky	265 888	363 467	235 605	239 336
Celková (oběžná) likvidita	3,18	2,16	4,18	4,60

* údaje vyčísľují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [20]

3.2.1.2. Město Holice

Saldo rozpočtu města, ve kterém k 31. 12. 2013 žilo přes 6 tisíc obyvatel, je v analyzovaném období kladné. Nejvyššího přebytku bylo dosaženo v roce 2013 s 16 mil. Kč. Stejně tak jako u statutárního města Pardubic, byly příjmy v takové výši, díky daňovým příjmům z přidané hodnoty. V tomto roce město vynaložilo nejvíce finančních prostředků do oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje. Celkový vývoj salda ukazuje tabulka 8.

Tabulka 8: Saldo rozpočtu Holic

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	171 380 950	162 768 190	8 612 760
2011	156 313 150	148 638 660	7 674 490
2012	127 870 950	112 133 140	15 737 810
2013	151 020 336	134 025 893	16 994 443

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Celková zadluženost i ukazatel DS se v letech 2010 – 2013 snižovaly. Oproti prvnímu sledovanému roku se ukazatel snížil v následujícím roce o 12,87 %. Zadluženost Holic se zvýšila zhruba o 1 mil. Kč, tento rok byla totiž realizována veřejná zakázka na napojení tlakové kanalizace z obce Ostřetín na ČOV Holice s celkovou sumou 5,9 mil. Kč. Nejvyšší změna nastala v roce 2012 oproti roku 2011, rozdíl v zadluženosti celkem činil zhruba 4 mil. Kč, došlo ke snížení částky úvěrů a komunálních dluhopisů. Ukazatel DS se snížil pouze o 0,2 %. Lze říci, vývoj ukazatele DS je klesající. Nejvyšší pokles ukazatel DS nastal v roce 2001, kdy hodnoty klesly o 11 %. Došlo ke snížení uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků o 20 mil. Kč.

Tabulka 9: Zadluženost celkem a ukazatel DS Holic

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS(%)
2010	6 986	14,86
2011	7 650	3,55
2012	3 000	3,73
2013	4 900	1,99

Zdroj: vlastní zpracování dle[17]

Rozeepsané hodnoty informativních a monitorujících ukazatelů, jako je např. hodnota úroků, uhrazených splátek dluhopisů, aktiva celkem, cizí zdroj a další (viz příloha A) jsou znázorněny v tis. Kč v tabulce 10.

Dluhová služba se postupně snižovala, v roce 2011 se hodnota snížila o 20 mil. Kč. Přestože ukazatel celkové zadluženosti vykazoval tento rok podstatně vyšší hodnoty, došlo ke snížení ukazatele celkové dluhové služby z důvodu uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. V dalších letech se celková hodnota služby pohybovala v průměru okolo 4 mil. Kč.

Tabulka 10: Monitoring hospodaření Holic

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	6 498	6 482	6 941	6 491
Příjem celkem	171 381	156 313	127 871	151 020
Úroky	96	208	123	6
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	25 372	5 337	4 650	3 000
Dluhová služba celkem	25 468	5 545	4 773	3 006
Ukazatel DS**	14,86	3,55	3,73	1,99
Aktiva celkem	711 738	573 808	830 604	951 810
Cizí zdroje a PNFV	25 948	32 386	24 804	41 557
Stav na bankovních účtech	27 368	38 391	50 638	69 871
Úvěry a komunální obligace	6 986	7 650	3 000	4 900
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	0	0	0
Zadluženost celkem	6 986	7 650	3 000	4 900
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	3,65	5,64	2,99	4,37
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	26,92	23,62	12,09	11,79
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	4,00	5,00	36 214*	42 231*
Oběžná aktiva	41 503	50 976	64 685	87 364
Krátkodobé závazky	18 962	24 737	21 794	36 557
Celková (oběžná) likvidita	2,19	2,06	2,97	2,39

* údaje vyčísľují 8leté saldo

**ú údaje v %

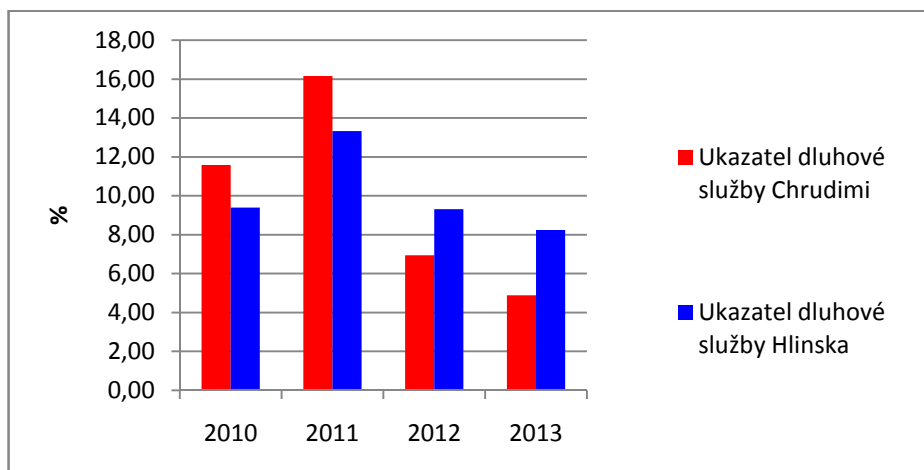
Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.2 Okres Chrudim

Tento okres je rozdělen na 108 obcí, z toho 13 měst a 5 městysů.

Analýza okresu se bude zabývat obcemi dle zadaných parametrů, tedy obcemi s rozšířenou působností, počtem obyvatel v rozmezí 10 000 – 19 999, a samozřejmě okresnímu městu Chrudim. Zadaným kritériím vyhovuje pouze jedno město, a to Hlinsko.

Vývoj ukazatele dluhové služby znázorňuje graf 5, u obou měst docházelo ke snižování ukazatele. Obě dvě obce, se statusem měst, vykazovaly nejvyšší ukazatel DS v roce 2011. Vývoj ukazatel DS města Chrudim je strmě klesající, město Hlinsko má mírně klesající hodnoty ukazatele.

Graf 5: Ukazatel dluhové služby okresu Chrudim

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.2.1. Město Chrudim

Město Chrudim, které se vyjímá na rozhraní Železných hor a Polabské nížiny, se nachází 10 km jižně od krajského města Pardubice. Po reformě veřejné správy se od roku 2003 Chrudim stala obcí s rozšířenou působností 3. stupně se správním obvodem 86 obcí. [4]

Deficit 56,5 mil. Kč vykazoval rozpočet města v roce 2010. V tomto roce Chrudim vynaložila nevyšší výdaje na průmysl, jednalo se o 55 mil. Kč. V rámci průmyslu šlo nejvíce o výdaje na pozemní komunikace se 37 mil. Kč. K přebytku došlo v roce 2012, kdy město vykazovalo přebytek ve výši 18 mil. Kč. Jako u ostatních měst nejvyšších hodnot dosahovaly daňové příjmy, však druhou nejvyšší položku příjmů zaujímaly dotace s částkou 79 mil. Kč, z této dotace bylo 54 mil. Kč přijato na základě neinvestičních přijatých transferů od veřejných rozpočtů ústřední úrovně. V tabulce 11 jsou uvedeny příjmy a výdaje města.

Tabulka 11: Saldo rozpočtu Chrudimi

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	643 941 370	700 494 960	-56 553 590
2011	630 143 730	648 503 710	-18 359 980
2012	383 214 530	364 726 870	18 487 660
2013	554 686 530	538 864 700	15 821 830

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Celková zadluženost, kterou ukazuje tabulka 12, se pohybovala v analyzovaných letech okolo 100 mil. Kč. V roce 2012 byla hodnota zadlužení dokonce 121 mil. Kč, v tomto roce činil ukazatel DS 6,94 %, což bylo o 10 % méně než v předchozím roce. Rok nato došlo

k dalšímu snížení tohoto ukazatele, pouze však o 2 %. Vývoj celkové zadluženosti je přes výkyvy klesající, což se dá říci i o dluhové službě.

Tabulka 12: Zadluženost celkem a ukazatel DS

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	101 562	11,59
2011	112 805	16,15
2012	121 896	6,94
2013	119 239	4,88

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Dluhová služba celkem činila v průměru 57 mil. Kč, rok 2011 se vyznačoval vysokou hodnotou s částkou 101 mil. Kč. Takto vysokou hodnotu má za vinu 98 mil. Kč uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků, ke kterému byly přičteny 3 mil. Kč úroků (viz příloha A). Další informativní a monitorující ukazatele přibližuje tabulka 13, hodnoty jsou dány v tis. Kč.

Tabulka 13: Monitoring hospodaření města Chrudim

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	23 323	23 240	23 217	23 217
Příjem celkem	643 941	630 144	383 214	554 687
Úroky	2 306	3 730	4 717	3 924
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	72 358	98 048	21 880	23 141
Dluhová služba celkem	74 664	101 779	26 597	27 065
Ukazatel DS**	11,59	16,15	6,94	4,88
Aktiva celkem	3 642 696	2 802 541	3 624 356	3 662 927
Cizí zdroje a PNFV	627 003	276 655	268 700	237 027
Stav na bankovních účtech	65 176	63 491	91 043	103 654
Úvěry a komunální obligace	101 562	112 805	121 896	119 239
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	0	0	0
Zadluženost celkem	101 562	112 805	121 896	119 239
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	17,21	9,87	7,41	6,47
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	16,20	40,77	45,37	50,31
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na1 obyvatele	27	12	-74 130*	-93 605*
Oběžná aktiva	571 707	202 705	197 368	191 962
Krátkodobé závazky	498 540	136 824	99 844	69 787
Celková (oběžná) likvidita	1,15	1,48	1,98	2,75

* údaje vyčísľují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.2.2. Město Hlinsko

Město Hlinsko je obec 3. typu, takže pro své občany zajišťuje samosprávu i státní správu. Nachází se na Českomoravské vrchovině a může se pyšnit rozhraním dvou chráněných krajinných oblastí Žďárské vrchy a Železné hory.

Deficitní rok 2011, znamenal pro město výdaje ve výši 356 mil. Kč. V tomto roce město vynaložilo 37,9 % z celkových výdajů na kulturu, církve a sdělovací prostředky. Nejvíce financovaná byla zájmová činnost v kultuře s částkou 116 mil. Kč. Deficit pokračoval i v následujícím roce, k obratu došlo v dalším sledovaném roce, kdy město vykazovalo přebytek 38 mil. Kč. Saldo rozpočtu v letech uvádí tabulka 14.

Tabulka 14: Saldo rozpočtu Hlinska

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	285 806 000	260 258 010	25 547 990
2011	303 335 620	356 528 080	-53 192 460
2012	180 426 230	188 653 100	-8 226 870
2013	210 589 696	172 032 924	38 556 772

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Tabulka 15 uvádí vývoj celkové zadluženosti a ukazatele dluhové služby v letech 2010 – 2013. Město vykazovalo nejnižší celkovou zadluženost v roce 2010 s částkou 71 mil. Kč, hodnota ukazatele DS činila 9,39 %. Naopak nejhůře hospodařilo v roce 2011. V tomto roce zadluženost činila 114 mil. Kč, což byla nejvyšší zadluženost z analyzovaných let. Takto vysoká částka může být příčinou realizace několika veřejných projektů, které probíhaly v tomto období. Roky 2010 – 2012 znamenaly realizaci řadu zakázek, kdy nejnákladnější byla revitalizace památkové rezervace lidové architektury Betlém Hlinsko a s tím proběhla i revitalizace navazujících ploch, ve které město obdrželo dotaci ve výši 26 mil. Kč a zbylé 4 mil. Kč město hradilo ze svých veřejných zdrojů. Další významnou zakázkou byla regenerace a revitalizace nevyužívaného objektu, kde vzniklo Multifunkční centrum. Ukazatel DS se pohyboval okolo 13 %. Takto vysoké procento je dáno podílem dluhové služby celkem a příjmů (viz příloha A).

Tabulka 15: Zadluženost celkem a ukazatel DS Hlinska

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS(%)
2010	71 642	9,39
2011	114 356	13,32
2012	102 689	9,31
2013	89 807	8,25

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Město Hlinsko se v letech 2010 – 2013 vyznačovalo až na výkyvy klesající hodnotou celkové dluhové služby. Jak je patrné z tabulky 15, ke zvýšení došlo v roce 2011 s hodnotou 40 mil. Kč. Došlo ke zvýšení uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků, jejichž přijetí mohlo být následkem již zmiňovaných veřejných zakázek. Následující rok znamenal snížení hodnot, v roce 2013 došlo opět ke zvýšení celkové dluhové služby zhruba o 1 mil. Kč. Údaje v tabulce jsou udány v tis. Kč.

Tabulka 16: Monitoring hospodaření Hlinska

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	10 205	10 143	10 017	10 017
Příjem celkem	285 806	303 336	180 426	210 590
Úroky	2 483	3 317	5 137	4 488
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	24 341	37 090	11 667	12 882
Dluhová služba celkem	26 824	40 406	16 804	17 370
Ukazatel DS**	9,39	13,32	9,31	8,25
Aktiva celkem	1 646 192	1 486 010	1 841 934	1 858 438
Cizí zdroje a PNFV	264 088	235 175	212 271	184 454
Stav na bankovních účtech	62 169	51 513	33 454	62 606
Úvěry a komunální obligace	71 642	114 356	102 689	89 807
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	0	0	0
Zadluženost celkem	71 642	114 356	102 689	89 807
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	16,04	15,83	9,93	9,93
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	27,13	48,63	48,38	48,69
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na1 obyvatele	26	23	-38 303*	11 207*
Oběžná aktiva	152 513	108 608	89 158	87 048
Krátkodobé závazky	145 417	72 843	41 875	38 375
Celková (oběžná) likvidita	1,05	1,49	2,13	2,27

* údaje vyčíslují 8leté saldo

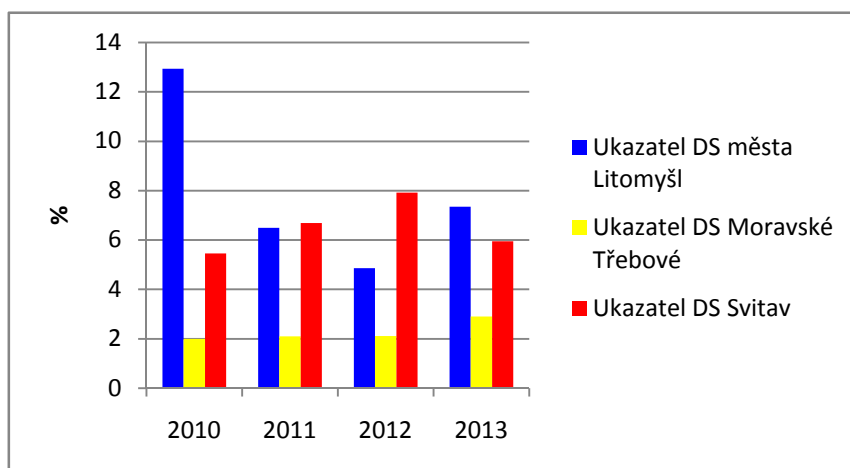
**údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.3 Okres Svitavy

V rámci okresu Svitavy bude věnovaná pozornost obcím podle zadaných parametrů, kterým vyhovují města Litomyšl, Moravská Třebová a samozřejmě okresní město Svitavy. Další obcí s rozšířenou působností je město Polička, analýze podrobena nebude, protože nesplňuje parametr týkající se počtu obyvatel.

Vývoj ukazatele DS v okrese znázorňuje graf 6, z analyzovaných měst nejvyšší hodnotu toho ukazatele vykazovalo v roce 2010 město Litomyšl. Vývoj byl mírně klesající. Nejnižšího ukazatele v letech dosahovalo město Moravská Třebová, jehož hodnoty DS v % byly nejdříve konstantní a poté mírně rostoucí. Ukazatel u okresního města Svitavy byl na začátku analýzy rostoucí, v posledním sledovaném roce došlo ke snížení.

Graf 6: Vývoj ukazatele DS v okrese Svitavy

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.3.1. Město Litomyšl

Město, ležící ve východní části Pardubického kraje, na pomezí Čech a Moravy, vykazovalo deficitní saldo pouze v roce 2010. Tento rok vynaložilo město nejvíce finančních prostředků do oblasti tělovýchovy a zájmové činnosti. Jednalo se o částku 133 mil. Kč, z této částky bylo 129 mil. Kč vydáno do spotových zařízení v majetku obce. V následujících letech město dosahovalo kladného rozpočtového salda, vývoj salda rozpočtu je uveden v tabulce 17.

Tabulka 17: Saldo rozpočtu Litomyše

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	331 139 620	383 799 900	-52 660 280
2011	306 547 680	290 600 550	15 947 130
2012	291 727 220	274 742 130	16 985 090
2013	305 361 707	289 156 710	16 204 997

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Rok 2010 byl pro město Litomyšl kritickým. V tomto roce město zaznamenalo nejen deficitní saldo rozpočtu, ale také se potýkalo s nejvyšší zadlužeností a vysokým procentem ukazatele DS. Celková zadluženost v tomto roce činila 130 mil. Kč, ukazatel DS se pohyboval kolem 13%. Ačkoliv tento rok město disponovalo s nejvyššími příjmy v rámci zkoumaného

období, nestačily však pokrýt veškeré výdaje spojené s prováděnými modernizacemi, jako je například výstavba krytého bazénu za 111 mil. Kč (město hradilo 54 % z celkové částky) nebo modernizace silnice II/360 Litomyšl – křižovatka s III/360 25 s celkovou částkou 149 mil. Kč (město vynaložilo na tento projekt 22 mil. Kč. Další rok nastal obrat, město snížilo celkovou zadluženost o 17 mil. Kč, zároveň došlo ke snížení ukazatele DS o 6 %. Jak je patrné z tabulky 18, ke zvýšení celkové zadluženosti a ukazatel DS opět došlo v roce 2013.

Tabulka 18: Zadluženost celkem a ukazatel DS Litomyšle

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	130 168	12,94
2011	113 887	6,5
2012	108 214	4,86
2013	119 476	7,35

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Dluhová služba celkem zaznamenala nejvyšších hodnot opět v roce 2010, jednalo se o částku 42 mil. Kč. Naopak nejnižší částka byla vykázána v roce 2012, v tomto roce došlo sice ke zvýšení úroků, ale o znatelné snížení uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. Dluhová služba se dostala na 14 mil. Kč, další vývoj informativních a monitorujících ukazatelů vystihuje tabulka 19 (údaje jsou uvedeny v tis. Kč).

Tabulka 19: Monitoring hospodaření města Litomyšl

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	10 275	10 226	10 185	10 185
Příjem celkem	331 140	306 548	291 727	305 362
Úroky	1 914	3 654	3 199	2 508
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	40 936	16 281	10 974	19 932
Dluhová služba celkem	42 850	19 935	14 173	22 440
Ukazatel DS**	12,94	6,50	4,86	7,35
Aktiva celkem	2 213 453	1 867 152	2 614 818	2 913 225
Cizí zdroje a PNFV	201 747	224 498	344 273	467 740
Stav na bankovních účtech	27 267	32 486	40 420	55 657
Úvěry a komunální obligace	130 168	113 887	108 214	119 476
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	0	0	0
Zadluženost celkem	130 168	113 887	108 214	119 476
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	9,11	12,02	13,17	16,06
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	64,52	50,73	31,43	25,54
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	20	22	-16 913*	11 484*
Oběžná aktiva	76 465	98 225	202 441	330 484
Krátkodobé závazky	39 018	82 825	63 894	76 794
Celková (oběžná) likvidita	1,96	1,19	3,17	4,30

* údaje vyčísľují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.3.2. Město Moravská Třebová

Saldo rozpočtu tohoto města, s nadmořskou výškou 360 m., vykazovalo v analyzovaných letech deficitních hodnot až na poslední analyzovaný rok. Město vyložilo v roce 2012 nejvíce finančních prostředků do průmyslu, konkrétně do odvádění a čištění odpadních vod. Tato služba činila 139 mil. Kč. Následující rok znamenal pro Moravskou Třebovou přebytek ve výši 11 mil. Kč, náklady na výše zmiňovanou službu se snížily o 89 mil. Kč. Jako u většiny měst nevyšší podíl strany příjmů zaujímaly daňové příjmy (DPH). Vývoj salda rozpočtu znázorňuje tabulka 20.

Tabulka 20: Saldo rozpočtu Moravské Třebové

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	293 655 050	305 121 470	-11 466 420
2011	269 171 130	274 970 420	-5 799 290
2012	304 714 870	353 702 310	-48 987 440
2013	233 898 419	222 062 633	11 835 786

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Celková zadluženost a také ukazatel DS se v analyzovaných letech 2010 – 2013 zvyšovaly. Oproti roku 2010 došlo v roce 2013 k růstu ukazatele DS zhruba o 1 %, celková zadluženost se zvýšila o 41 mil. Kč. Důvodem takového velkého zvýšení může být rekonstrukce a přístavba objektu pro zřízení provozovny společnosti pro kovoobráběčství. Projekt byl rozdělen na 2 etapy. Financování I. etapy proběhlo bankovním úvěrem, II. etapa byla financována částečně bankovním úvěrem a částečně z vyplacené dotace za I. etapu. Jednotlivé hodnoty v letech ukazuje tabulka 21.

Tabulka 21: Zadluženost celkem a ukazatel DS Moravské Třebové

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	16 468	1,99
2011	11 468	2,10
2012	56 395	2,11
2013	57 458	2,90

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Na základě tabulky 22 (údaje v tis. Kč) je patrné, že dluhová služba celkem se postupně zvyšovala. Pouze v roce 2011 došlo k nepatrnému snížení o zhruba 200 tis. Kč. Důvodem zvýšení hodnot jsou stále narůstající úroky, které v posledním sledovaném roce dosahovaly přes 1 mil Kč.

Tabulka 22: Monitoring hospodaření Moravské Třebové

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	10 910	10 853	10 612	10 612
Příjem celkem	293 655	269 171	304 715	233 898
Úroky	908	651	1 091	1 323
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	4 944	5 000	5 329	5 452
Dluhová služba celkem	5 852	5 651	6 421	6 775
Ukazatel DS**	1,99	2,10	2,11	2,90
Aktiva celkem	1 570 939	1 361 829	1 958 872	2 046 635
Cizí zdroje a PNFV	70 841	147 801	268 940	280 508
Stav na bankovních účtech	77 748	67 048	55 417	70 768
Úvěry a komunální obligace	15 696	10 828	42 517	40 409
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	772	640	13 879	17 049
Zadluženost celkem	16 468	11 468	56 395	57 458
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	4,51	10,85	13,73	13,71

Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	23,25	7,76	20,97	20,48
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	6	14	29 677*	19 256*
Oběžná aktiva	126 380	111 820	206 855	252 430
Krátkodobé závazky	54 350	136 333	77 814	59 812
Celková (oběžná) likvidita	2,33	0,82	2,66	4,22

* údaje vyčísľují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.3.3. Město Svitavy

Město, které se rozkládá na hranicích Moravy a Východních Čech, hospodařilo ve zkoumaných letech s přebytkem rozpočtového salda. Lze říci, že město Svitavy vykazuje saldo rozpočtu s různorodým vývojem. Nejvyšší skok nastal v roce 2012, kdy se přebytek rozpočtu zvýšil o 20 mil. Kč. Jako u ostatních měst nejvíce příjmů v tomto roce tvořily daňové příjmy. 30 % výdajů, tedy 93 mil. Kč, bylo vynaloženo na veřejnou správu, z celkové sumy bylo vydáno 74 mil. Kč na činnost místní správy. Saldo rozpočtu města Svitav znázorňuje tabulka 23.

Tabulka 23: Saldo rozpočtu Svitav

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	488 604 000	475 538 440	13 065 560
2011	428 014 880	424 204 370	3 810 510
2012	330 949 890	307 728 080	23 221 810
2013	391 887 023	370 725 830	21 161 193

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Nejzadluženější byl rok 2010, v tomto roce se celková zadluženost pohybovala okolo 168 mil. Kč. Tento rok město vynaložilo přes 44 mil. Kč, jednalo se 54 % celkové hodnoty projektu, na revitalizaci chátrajícího areálu stadionu Míru a s tím i přilehlého browfield. Ukazatel DS vykazoval 5,46 %, tato hodnota je zhruba o 1 % menší než je celkový průměr ukazatele v analyzovaných letech. Lze říci, že vývoj celkové zadluženosti je mírně klesající, stejně tak ukazatel DS. Je to patrné z tabulky 24.

Tabulka 24: Zadluženost celkem a ukazatel DS Svitav

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	168 074	5,46
2011	164 753	6,69
2012	140 297	7,92
2013	154 999	5,95

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Tabulka 25 ukazuje vývoj jednotlivých informativních a monitorujících ukazatelů. Při zaměření na celkovou dluhovou službu je vidět, že, až na výkyv v roce 2011, kdy tento ukazatel dosahoval nejvyšších hodnot, jsou hodnoty tohoto ukazatele klesající. Úroky i uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků se v roce 2013 snížily, což také mělo za následek nejnižší hodnoty celkové dluhové služby v rámci analyzovaných let. Další ukazatele SIMU 2008 znázorňuje tabulka 25.

Tabulka 25: Monitoring hospodaření Svitav

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	17 067	16 986	17 038	17 038
Příjem celkem	488 604	428 015	330 950	391 887
Úroky	3 010	2 970	3 087	1 773
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	23 663	25 669	23 120	21 558
Dluhová služba celkem	26 672	28 639	26 207	23 331
Ukazatel DS**	5,46	6,69	7,92	5,95
Aktiva celkem	2 443 373	2 038 630	2 642 245	2 905 295
Cizí zdroje a PNFV	241 818	232 704	209 231	320 445
Stav na bankovních účtech	164 803	147 778	140 986	180 592
Úvěry a komunální obligace	165 726	162 415	137 555	146 489
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	2 348	2 338	2 742	8 511
Zadluženost celkem	168 074	164 753	140 297	154 999
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	9,9	11,41	7,92	11,03
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	69,5	70,8	67,05	48,37
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	14	14	4 304*	37 881*
Oběžná aktiva	233 175	211 308	197 790	300 906
Krátkodobé závazky	65 078	60 448	61 210	94 465
Celková (oběžná) likvidita	3,58	3,50	3,23	3,19

* údaje vyčíslují 8leté saldo

** údaje v %

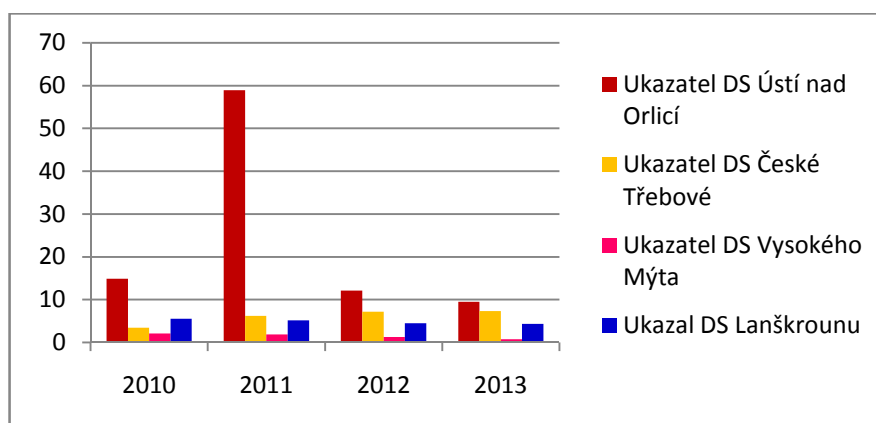
Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.4 Okres Ústí nad Orlicí

Pro tento členitý okres, který se na západě skládá z rovin a na severovýchodě se tyčí horský reliéf, znamenal rok 2007 rozdělení na 115 obcí, z toho 10 měst a 2 městyse.[2]

Analýze budou podrobeny obce na základě výše stanovených kritérií. Okres Ústí nad Orlicí se skládá z 6 obcí s rozšířenou působností, pouze 4 odpovídají kritériu s počtem obyvatel. Podkapitola bude tedy věnována těmto městům: Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Vysoké Mýto a Lanškroun.

V rámci tohoto okresu nejvyšší hodnoty ukazatel DS zaznamenalo okresní město Ústí nad Orlicí, následující roky došlo ke snížení ukazatele. Z grafu 7 je zřejmé, že nejnižší hodnoty zaujímalo město Vysoké Mýto. Tendence vývoje ukazatele DS v okrese je spíše klesající.

Graf 7: Ukazatel dluhové služby okresu Ústí nad Orlicí

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.4.1. Město Ústí nad Orlicí

Okresní město Ústí nad Orlicí leží na soutoku řek Tiché Orlice a Třebovky v nadmořské výšce 350 m. [31]

První zkoumaný rok 2010 znamenal pro město deficit ve výši 91 mil. Kč. Ústí nad Orlicí v tomto roce financovalo bydlení, komunální služby a územní rozvoj ve výši 133 mil. Kč. Následující rok došlo k obratu a město vykazovalo přebytek 19 mil. Kč, jednalo se o změnu ve výši 72 mil. Kč. V roce 2013 opět město zaznamenalo deficitní saldo rozpočtu ve výši 83 tis. Kč, nejvíce financovanou oblastí, s 56 mil. Kč, byla oblast veřejné správy. V rámci této oblasti město vynaložilo 48 mil. Kč na činnost místní správy. Velikost příjmů a výdajů v letech 2010 – 2013 znázorňuje tabulka 26.

Tabulka 26: Saldo rozpočtu Ústí nad Orlicí

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	338 945 930	430 816 460	-91 870 530
2011	314 140 510	294 956 110	19 184 400
2012	247 126 200	226 726 810	20 399 390
2013	241 848 307	241 932 252	-83 945

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

S největší zadlužeností se město potýkalo v roce 2010 s hodnotou 127 mil. Kč, tento rok město realizovalo mimo jiné revitalizaci veřejného prostranství Kociánka. Hodnota projektu se vyšplhala na 54 mil. Kč, dotace EU činily 58 % z celkové částky. Město zaznamenalo vysoké ukazatele DS v roce 2011. Jelikož ukazatel dluhové služby v tomto roce činil 58,96 %, obdrželo město dopis od Ministerstva financí, aby přijalo příslušné opatření. V následujících letech došlo k nápravě a ukazatel DS se o 46,87 % snížil, tedy na 12,09 %. Následující rok došlo k dalšímu snížení a tona 9,49 %. Vývoj celkové zadluženosti a ukazatele DS ukazuje tabulka 27.

Tabulka 27: Zadluženost celkem a ukazatel DS Ústí nad Orlicí

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	127 876	14,91
2011	116 350	58,96
2012	101 228	12,09
2013	88 429	9,49

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Celková dluhová služba se oproti prvnímu zkoumanému roku zvýšila o 135 mil. Kč, v následujících letech se hodnoty snižovaly. Došlo ke zvýšení uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků, zároveň došlo k poklesu příjmů o 24 mil. Kč. K velkému snížení došlo v roce 2012, kdy se hodnota snížila o 156 mil. Kč, další rok došlo ke snížení o 7 mil. Kč. Tabulka 28 znázorňuje vývoj ostatních ukazatelů SIMU 2008, hodnoty v tabulce jsou dány v tis. Kč.

Tabulka 28: Monitoring hospodaření Ústí nad Orlicí

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	14 565	14 499	14 582	14 582
Příjem celkem	338 946	314 140	247 126	241 848
Úroky	1 310	2 619	2 103	1 264
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	49 239	182 602	27 783	21 698
Dluhová služba celkem	50 549	185 221	29 887	22 962
Ukazatel DS**	14,91	58,96	12,09	9,49
Aktiva celkem	2 034 586	2 050 418	2 376 326	2 384 555
Cizí zdroje a PNFV	271 767	258 231	239 514	182 614
Stav na bankovních účtech	31 893	42 110	50 901	35 335
Úvěry a komunální obligace	124 876	116 350	101 228	88 429
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	3 000	0	0	0
Zadluženost celkem	127 876	116 350	101 228	88 429
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	13,36	12,59	10,08	7,66
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	47,05	45,06	42,26	48,42
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	19	18	-105 534*	-107 216*
Oběžná aktiva	82 618	111 322	95 407	76 203
Krátkodobé závazky	91 442	94 384	66 238	73 258
Celková (oběžná) likvidita	0,9	1,18	1,44	1,04

* údaje vyčísľují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.4.2. Město Česká Třebová

Město Česká Třebová drží se na čtvrté pozici dle počtu obyvatel Pardubického kraje, hospodařilo v roce 2010 s výsledným saldem rozpočtu - 28 mil. Kč. Tento rok město vynaložilo 183 mil. Kč do oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje. Od roku 2011 město vykazovalo přebytek rozpočtu, nejvyššího přebytku bylo dosaženo v roce 2013, ve kterém město mělo kladné saldo ve výši 23 mil. Kč. Hodnoty příjmů a výdajů jsou uvedeny v tabulce 29.

Tabulka 29: Saldo rozpočtu České Třebové

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	355 175 250	383 856 660	-28 681 410
2011	286 349 960	275 866 050	10 483 910
2012	233 258 990	225 608 990	7 650 000
2013	216 989 050	193 802 565	23 186 485

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ačkoliv město realizovalo několik veřejných projektů (výstavba multifunkčního dopravního areálu na Bezručově náměstí s celkovou hodnotou 191 mil. Kč – 60 mil. Kč hradilo město, rekonstrukce a přístavba Městského muzea za 36 mil. Kč – město Česká Třebová uhradilo 13 mil. Kč), hospodařilo s finančními prostředky realitně efektivně, protože docházelo k postupnému snižování celkové zadluženosti i ukazatele dluhové služby. Ukazatel dluhové služby se zvyšoval, na začátku zkoumaných let ukazatel dosahoval 3,47 %, v roce 2013 došlo ke zvýšení o 3,83 %. V tabulce 30 je vyjádřen vývoj celkové zadluženosti a ukazatele DS.

Tabulka 30: Zadluženost celkem a ukazatel DS České Třebové

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	132 812	3,47
2011	119 161	6,22
2012	105 444	7,19
2013	91 760	7,30

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Na začátku analyzovaného období byl informativní a monitorující ukazatel dluhové služby celkem 12 mil. Kč. Celková dluhová služba se vyvíjela různorodým směrem, nejdříve došlo ke zvýšení o 5 mil. Kč, poté následovalo snižování ukazatele. Vývoj tohoto i ostatních ukazatelů znázorňuje tabulka 31, která zaznamenává údaje v tis. Kč.

Tabulka 31: Monitoring hospodaření České Třebové

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	16 178	16 032	15 994	15 994
Příjem celkem	355 175	286 350	233 259	216 989
Úroky	4 643	4 122	3 093	2 150
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	7 684	13 684	13 684	13 684
Dluhová služba celkem	12 327	17 806	16 777	15 834
Ukazatel DS**	3,47	6,22	7,19	7,30
Aktiva celkem	2 128 346	1 873 265	2 317 131	2 322 475
Cizí zdroje a PNFV	221 065	227 167	215 349	175 381
Stav na bankovních účtech	43 007	41 997	35 781	45 286
Úvěry a komunální obligace	132 812	119 128	105 444	91 760
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	33	0	0
Zadluženost celkem	132 812	119 161	105 444	91 760
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	10,39	12,13	9,29	7,55

Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	60,08	52,46	48,96	52,32
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	14	14	-74 088*	-66 824*
Oběžná aktiva	78 954	92 905	91 666	76 494
Krátkodobé závazky	88 253	108 039	83 133	82 504
Celková (oběžná) likvidita	0,89	0,86	1,10	0,93

* údaje vyčíslují 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.4.3. Město Vysoké Mýto

Město ležící ve Východních Čechách, v analyzovaných letech zaznamenávalo, až na rok 2011, kladné saldo rozpočtu (viz tabulka 32). Rok 2010 byl pro město přínosný, v tomto roce činilo saldo rozpočtu přebytek 32 mil. Kč. Ve zmiňovaném roce 2011 město nejvíce financovalo oblast sociálních věcí a to částkou 91 mil. Kč, z těchto vynaložených finančních prostředků bylo 56 mil. Kč poskytnuto na příspěvek na péči.

Tabulka 32: Saldo rozpočtu Vysokého Mýta

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	422 182 760	389 583 120	32 599 640
2011	286 488 600	298 080 450	-11 591 850
2012	205 292 620	198 094 600	7 198 020
2013	232 514 535	214 855 251	17 659 284

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Město Vysoké Mýto z ukazatele DS v roce 2010, které činilo 2,06 %, dokázalo snižovat v letech tento ukazatel na hodnotu 0,72 %. Celkové zadlužení se nejdříve také snižovalo, avšak v roce 2013 došlo ke zvýšení a celková zadluženost se zvýšila na 15 mil. Kč (viz tabulka 33). Celková zadluženost se tento rok zvýšila prostřednictvím rostoucí částky úvěrů, které město přijalo. Za jeden z důvodů lze považovat realizaci projektu na zavedení výroby autobusů s pohonem na plyn, celková hodnota projektu (60 % je hrázného z dotací EU a zbytek hodnoty byl zaplacen ze soukromých a veřejných zdrojů).

Tabulka 33: Zadluženost celkem a dluhová služba Vysokého Mýta

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Dluhová služba (%)
2010	14 955	2,06
2011	9 922	1,85
2012	7 566	1,25
2013	15 027	0,72

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Na začátku analýzy hodnota celkové dluhové služby činila 8,6 mil. Kč, tuto hodnotu má za následek částka 8,2 mil. Kč uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. Jelikož se úroky i uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků v letech 2010 – 2013 snižovaly, docházelo ke snížení celkové dluhové služby. Vývoj ostatních informativních a monitorujících ukazatelů v tis. Kč popisuje tabulka 34.

Tabulka 34: Monitoring hospodaření Vysokého Mýta

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	12 578	12 558	12 470	12 470
Příjem celkem	422 183	286 489	205 293	232 515
Úroky	416	270	208	132
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	8 276	5 034	2 356	1 536
Dluhová služba celkem	8 693	5 304	2 564	1 668
Ukazatel DS**	2,06	1,85	1,25	0,72
Aktiva celkem	2 225 677	1 749 418	2 410 529	2 550 257
Cizí zdroje a PNFV	105 372	91 838	93 460	133 993
Stav na bankovních účtech	82 575	64 643	74 440	102 208
Úvěry a komunální obligace	11 411	7 133	5 533	13 730
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	3 544	2 788	2 032	1 296
Zadluženost celkem	14 955	9 922	7 566	15 027
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	4,73	5,25	3,88	5,25
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	14,19	10,8	8,09	11,21
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	8	7	65 062*	66 174*
Oběžná aktiva	149 063	120 380	121 228	162 660
Krátkodobé závazky	80 312	60 965	62 011	87 745
Celková (oběžná) likvidita	1,86	1,97	1,95	1,85

* údaje vyčísľují 8leté saldo

**údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

3.2.4.4. Město Lanškroun

Město Lanškroun v analyzovaných letech na počátku vykazovalo přebytek ve výši 14 mil. Kč, hned následující rok došlo ke snížení efektivnosti hospodaření a nastal deficit ve výši 20 mil. Kč. V tomto roce město nejvíce finančních prostředků vynaložilo do oblasti sociálních věcí. Rok 2012 a 2013 je charakterizován přebytkem, v těchto letech městu nejvíce příjmů plynulo z daňových příjmů. Příjmy, výdaje a saldo rozpočtu v letech znázorňuje tabulka 35.

Tabulka 35: Saldo rozpočtu Lanškrounu

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2010	229 190 540	214 196 530	14 994 010
2011	226 946 500	247 879 810	-20 933 310
2012	192 689 120	145 205 510	47 483 610
2013	187 909 994	161 998 258	25 911 736

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Ukazatel dluhové služby a monitoring

Celková zadluženost je mírně klesající. V roce 2010 zadluženost města činila 64 mil. Kč, na konci analyzovaného období došlo ke snížení o 27 mil. Kč. Město realizovalo v analyzovaných letech řadu projektů, jako je např. inovace a zkvalitnění výuky na Střední škole zemědělská a veterinární. Bylo to realizováno za 1,1 mil. Kč, město hradilo z toho projektu pouze 15 %. Ukazatel dluhové služby procházel mírným vývojem, v letech 2010 a 2011 se pohyboval kolem 5 %, následující dva roky činil 4 %. Konkrétní hodnoty jsou vyjádřeny v tabulce 36.

Tabulka 36: Zadluženost celkem a ukazatel DS Lanškrounu

Rok	Zadluženost celkem (v tis. Kč)	Ukazatel DS (%)
2010	64 642	5,53
2011	53 800	5,17
2012	45 868	4,45
2013	37 936	4,37

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Stejně tak jako ukazatel DS a celková zadluženost, docházelo ke snižování celkové dluhové služby. Ačkoliv se uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků v letech 2012 – 2013 nezměnily, celková dluhová služba se snižovala na základě klesající hodnoty úroky (viz příloha A). Mezi další ukazatele SIMU 2008 zařazujeme např.: celková aktiva, cizí zdroje a PNFV, atd. (viz tabulka 37 – údaje v tis. Kč).

Tabulka 37: Monitoring hospodaření Lanškrounu

Ukazatel / Rok	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	10 196	10 123	10 117	10 117
Příjem celkem	229 191	226 946	192 689	187 910
Úroky	1 209	886	652	286
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	11 461	10 842	7 932	7 932
Dluhová služba celkem	12 670	11 728	8 584	8 218
Ukazatel DS**	5,53	5,17	4,45	4,37
Aktiva celkem	1 509 156	1 294 366	1 777 986	1 826 200
Cizí zdroje a PNFV	113 887	107 810	104 668	94 898
Stav na bankovních účtech	72 049	52 745	94 025	99 131
Úvěry a komunální obligace	64 642	53 800	45 868	37 936
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	0	0	0	0
Zadluženost celkem	64 642	53 800	45 868	37 936
Podíl CZ a PNFV k celkovým aktivům**	7,55	8,33	5,89	5,20
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných finančních výpomocích**	56,76	49,9	43,82	39,98
Zadluženost (cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci) na 1 obyvatele	11	11	24 674*	109 546*
Oběžná aktiva	112 449	122 517	136 559	137 654
Krátkodobé závazky	45 241	50 362	51 132	48 227
Celková (oběžná) likvidita	2,49	2,43	2,67	2,85

* údaje vyčíslení 8leté saldo

** údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

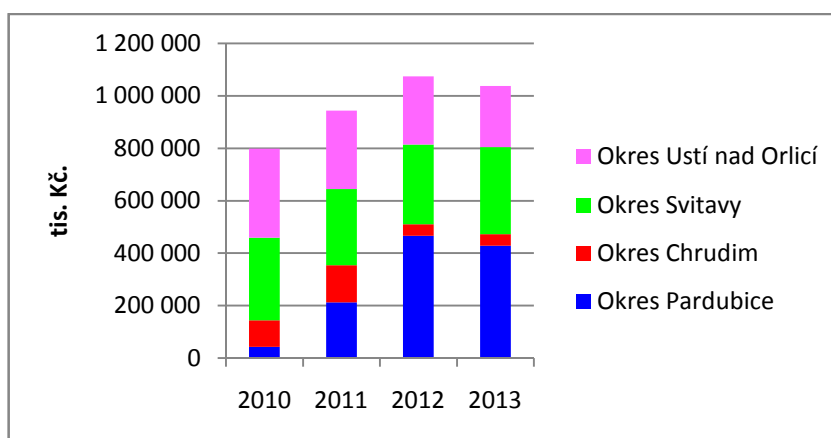
3.3 Zadluženost okresů Pardubického kraje

Následující podkapitola bude věnována zadluženosti jednotlivých okresů v Pardubickém kraji na základě výše analyzovaných jednotlivých vybraných obcí. V rámci okresů bude znázorněn vývoj celkové zadluženosti, ukazatele DS a dluhové služby celkem.

V Pardubickém okrese se zadluženost zvyšovala. Na začátku analyzovaných let celková zadluženost činila 42 mil. Kč. V roce 2013 došlo ke zvýšení celkové zadluženosti o 386 mil. Kč. Okres Chrudim vykazoval v analyzovaných letech klesající vývoj celkové zadluženosti. Od roku 2010 došlo ke snížení k roku 2013 o 57 mil. Kč. Celková zadluženost okresu Svitavy se pohybovala v celém analyzovaném období okolo 300 mil. Kč. V roce 2013 došlo

k mírnému zvýšení zadluženosti oproti předchozímu roku o 27 mil. Kč. Okres Ústí nad Orlicí se také snažil o snižování celkové zadluženosti, v průměru došlo ke snížení o 35 mil. Kč.

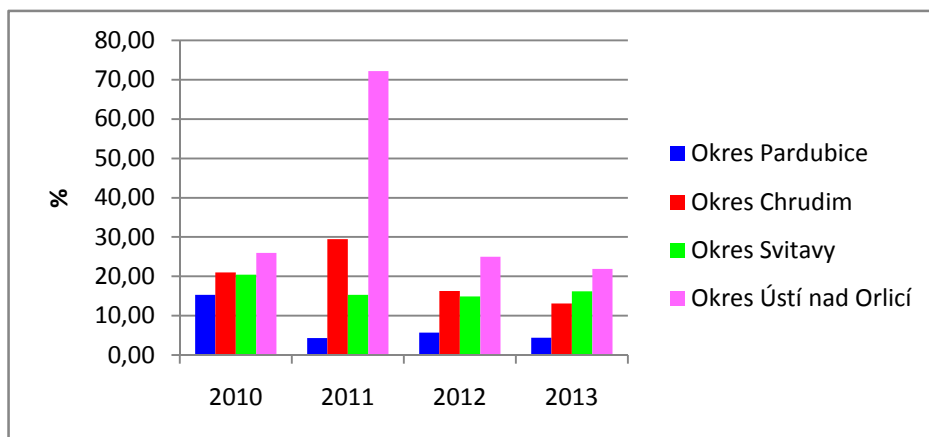
Celkové zadlužení vybraných obcí činilo v analyzovaných letech 3,8 mld. Kč. Nejnižší zadluženost kraj vykazoval v roce 2010, kdy součet zadlužení okresů činil 798 mil. Kč. V roce 2012 součet zadluženosti jednotlivých vybraných obcí činil 1,07 mld. Kč. K takovému velkému nárůstu přispělo krajské město Pardubice, které tento rok realizovalo, mnoho veřejných záměrů. Nejnákladnější projekty byly zmíněny v předchozím textu. Z grafu 8 je patrné, že v rámci okresů nejvyšší celkovou zadluženost měl okres Chrudim, který nejvyšší hodnoty dosahoval v roce 2011 se 142 mil. Kč. Průměr celkové zadluženosti okresu Svitavy se pohybovala kolem 300 mil. Kč, což je 20 mil. Kč více, než je průměrná zadluženost okresu Ústí nad Orlicí.

Graf 8: Celková zadluženost obcí v Pardubickém kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

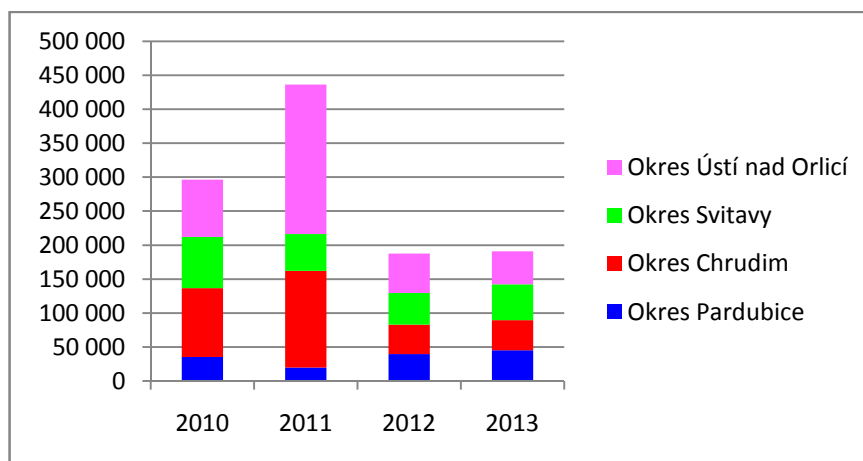
Při porovnání ukazatele dluhové služby se v roce 2011 na „prvním“ místě umístil okres Ústí nad Orlicí s celkovou hodnotou 72,2 % tohoto ukazatele. Jak již bylo zmíněno, město Ústí nad Orlicí tento rok obdrželo dopis od Ministerstva financí. V tomto roce došlo k mírnému snížení příjmů oproti předchozímu roku, zároveň došlo k výraznému zvýšení uhrazených splátek dluhopisů a úroků. Naopak v součtu nejnižší hodnoty ukazatele dosahovaly vybrané obce v Pardubickém kraji se součtem hodnot ukazatele DS 29 %. Bližší vývoj znázorňuje graf 9.

Graf 9: Ukazatel dluhové služby obcí v Pardubickém kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Ukazatel celkové dluhové služby dosahoval nejvyšších hodnot v roce 2011, kdy hodnota dosahovala 436 mil. Kč. Na tomto součtu se nejvíce podílel okres Ústí nad Orlicí s celkovou hodnotou jednotlivých vybraných obcí 220 mil. Kč. Nejnižší hodnoty činil okres Pardubice, ve kterém v průměru tento ukazatel dosahoval hodnoty 34 mil. Kč. Nejnižších hodnot dosahoval kraj v roce 2012 s 187 mil. Kč. V rámci tohoto roku nejvyšší podíl součtu zaujímal okres Ústí nad Orlicí s hodnotou 57 mil. Kč. Následující rok se celková dluhová služba zvýšila o 3,6 mil. Kč. Grafický vývoj tohoto ukazatele je znázorněn v grafu 10.

Graf 10: Dluhová služba celkem

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

4 SHRNU TÍ PROVEDENÝCH ANALÝZ A DOPORUČENÍ AUTORKY

Na základě provedených analýz bylo zjištěno, že je složité jednoznačně určit ukazatele, který označí obce za zadlužené. Může se zdát, že obec vykazuje nízkou hodnotu dluhové služby, ale ukazatel celkové zadluženosti je poměrně vysoký. Oba ukazatele mají své nedostatky. S ukazatelem celkové zadluženosti je spojen nedostatek, který se týká žádosti obce o odložení splacení úvěru, tím pádem se hodnota úvěru v monitoringu projeví až v období splácení. Ukazatel DS v % je důležitý z hlediska kontroly Ministerstva financí, které na základě procentní hodnoty kontroluje hospodaření města a v případě překročení 30 % kontaktuje obce s doporučením přijmout příslušná opatření. Při analýze byly zjištěny i nedostatky dluhové služby. Mezi možné nedostatky dluhové služby lze zařadit jeho spjatost pouze s peněžními toky. Pokud by obec požádala o výše zmíněné odložení úvěru, tak by v daném období obec neplatila úroky vyplývající z daného úvěru a tím pádem k zaznamenání úroku do dluhové služby by došlo až v dohodnutém období. Dalším nedostatkem může být, že obec bude splácet nižší splátky delší dobu, víc ji to zatíží na úrocích, ale výpočet ukazatele dluhové služby vyjde nižší.

Existuje mnoho možností, které by měly zabránit zadluženosti obcí. Možným řešením pro regulaci zadluženosti je poskytovat obcím více účelových dotací, které by obce využily na realizace nákladných projektů. Došlo by k zamezení přijímání úvěrů a s nimi spojenými úroky.

Jedním z dalších způsobů je stanovení limitů schodku veřejného rozpočtu ÚSC, dalším způsobem může být zákaz krytí schodku rozpočtu příjímáním půjček či úvěrů.

Mezi způsoby regulace lze zařadit i použití návratných finančních prostředků, které by sloužily k úhradě kapitálových výdajů nebo k vyrovnání případného časového nesouladu příjmů a výdajů rozpočtu. Důležitým faktem však je, že využívání tohoto prostředku není vždy vhodné pro každou obec. Používání tohoto prostředku by mělo být výjimečné a pouze pod podmínkou jeho splacení do konce rozpočtového roku z příjmů rozpočtu.

K dalším možnostem regulace zadluženosti lze zařadit použití návratných zdrojů financování, avšak pokud celková částka dluhu nepřekročí určité procento rozpočtových příjmů předcházejícího roku a součet ročních splátek. Pověřenou osobou by měl být finanční poradce z řad Ministerstva financí ČR, který byl plnil pouze funkci kontrolora hospodaření obce. Obec samozřejmě musí souhlasit se jmenováním tohoto poradce.

Zavedení institutu finančního správce s insolvenčním řízením pro obce lze také doporučit pro řešení zadluženosti obcí. Tento správce by nastoupil jen tehdy, pokud by se obce neřídily doporučením již zmiňovaného finančního poradce nebo pokud by na základě monitoringu hrozilo stále vyšší překračování míry rizika hospodaření. Finanční poradce by měl být jmenován z řad zaměstnanců Ministerstva financí.

ZÁVĚR

Nedostatek vlastních příjmů vede obce k tomu, že nejsou schopny pokrýt náklady svých často dosti finančně náročných projektů a přistupují k deficitnímu hospodaření. Zákon jim ukládá povinnost zajistit si finanční prostředky na krytí deficitů, pokud obce nemají dostatečnou finanční rezervu, musí využít i cizích zdrojů, většinou formou půjčky či úvěru.

Snižování zadluženosti je v současné době velkou snahou většiny obcí v České Republice. Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že se obce snaží své zadlužení snižovat. Jak vyplývá z provedené analýzy, obce využily většinu přijatých půjček na rekonstrukce nebo stavbu komunikací, kanalizací, čistíren odpadních vod, regeneraci a výstavbu bytového fondu.

Tématem diplomové práce byla analýza jednotlivých vybraných obcí ve vybraném kraji. Pro analýzu byl vybrán Pardubický kraj, v rámci kterého byly obce analyzovány na základě příslušného okresu, do kterého náleží. Analýze byla podrobena okresní města, další obce byly vybrány dle stanovených kritérií, kterými byla rozšířena působnost a počet obyvatel pohybující se v rozmezí 10 000 – 19 999.

Teoretická část byla věnována vymezení základních teoretických pojmů. V rámci obce došlo k přiblížení jejích charakteristických znaků, dále rozpočtu obce včetně rozpočtového výhledu, procesu a skladby. Další kapitola se zabývala zaměřením na metody pro hodnocení zadluženosti.

Pro samotnou analýzu vybraných obcí byly použity nástroje řešení zadluženosti, jednalo se o ukazatel DS, celkovou hodnotu DS a celkovou zadluženost. V Pardubickém okrese byla analýza věnována statutárnímu městu Pardubice a městu Holice. Ukazatel DS Pardubic měl rostoucí vývoj, naopak vývoj ukazatele DS Holic byl klesající. Je to dáno klesající celkovou dluhovou službou, která dosahovala nižších hodnot z důvodu snižování úroků. Pardubice vykazovaly v analyzovaných letech rostoucí zadlužení, v roce 2013 celková zadluženost vzrostla o 408 mil. Kč. V okrese Chrudim bylo zjištěno větší zadlužení okresního města, zadlužení města se pohybovalo okolo 100 mil. Kč. Hlinsko bylo nejvíce zadlužené v roce 2011 s celkovým zadlužením 114 mil. Kč. V rámci analýzy okresu Svitavy mezi nejzadluženější města patří Svitavy, následovalo město Litomyšl a nejméně zadlužené, z analyzovaných měst, byla Moravská Třebová. Okres Ústí nad Orlicí zaujímá nejvíce analyzovaných obcí (odpovídají totiž zadaným kritériím výběru obcí), v rámci těchto obcí je nejzadluženější obec Česká Třebová s průměrnou hodnotou zadlužení 112 mil. Kč. Naopak nejméně zadlužené město bylo Vysoké Mýto, které vykazovalo zadlužení v celkové výši 47 mil. Kč. Okresní město Ústí nad Orlicí obdrželo v roce 2011 dopis od Ministerstva financí

z důvodu překročení limitu ukazatele DS. Na základě dopisu došlo k nápravě a následující roky se ukazatel postupně snižoval.

Nejvíce zadlužené obce v Pardubickém kraji byly v roce 2012 s celkovou hodnotou 1,07 mld. Kč. Největší podíl zadluženosti v tomto roce zaujímal Pardubický okres, z důvodu již zmiňovaných veřejných projektů. Tendence vývoje celkové zadluženosti vybraných obcí Pardubického kraje byl mírně rostoucí. Celková dluhová služba měla, až na rok 2011, klesající vývoj.

Z důvodu rostoucího zadlužení obcí ČR, je mu věnována stále větší pozornost. Z výše provedené analýzy vyplývá, že se obce snažily svou zadluženost snižovat. Aby se jejich zadluženost v příštích letech nezvyšovala, bylo by přínosné využít výše zmiňované doporučení. Např. zřízení pozice finančního poradce, který by kontroloval hospodaření obce a přijímání návratných finančních výpomocí.

LITERATURA

- [1] ČAPKOVÁ, Soňa. Localgovernment and economicdevelopment. 2005: Budapest Open Society Institute. ISBN 963-9419-84-2
- [2] Český statistický úřad: *Krajská správa ČSÚ v Pardubicích* [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe>
- [3] *DAFFLON, Bernard. Local public finance in Europe : balancing the budget and controlling debt. Cheltenham : Edward Elgar, 2002. ISBN 1-84064-878-3Chrudim:*
- [4] *Oficiální stránky města* [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z: chrudim.eu
- [5] KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha, 2012. ISBN978-80-7357-910-4
- [6] KAMENÍČKOVÁ, Věra. Bankrot obcí a zahraniční zkušenosti. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2014-11-11]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6566427>
- [7] KAMENÍČKOVÁ, Věra. Je dluh obcí rizikem. In: *Deník veřejné správy*[online]. [cit. 2014-11-11]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6620876>
- [8] KAMENÍČKOVÁ, Věra. Ratig obcí. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6641648>
- [9] KOTRBA, R. Zprávy Ministerstva financí ČR - číslo 3 ročník 2004: Regulace zadluženosti obcí a krajů. In: [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.denik.obce.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_04/3_04/text3_04.htm
- [10] LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN978-80-7204-861-8
- [11] MÁČE, Miroslav. Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu : aplikace v příkladech. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3637-2
- [12] MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha: ORAC, 2000, 190 s. ISBN 80-86199-23-1
- [13] Ministerstvo financí České republiky. [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2010/monitoring-hospodareni-obci-simu-2011-13782>

- [14] Ministerstvo financí České republiky [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-17755>
- [15] Ministerstvo životního prostředí. [online]. [cit. 2014-10-17]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/www/dav.nsf/rocenka_06/img/mapa_kr.gif
Ministerstvo pro místní rozvoj: Strukturální a investiční fondy [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz>
- [16] Ministerstvo vnitra České republiky: Otázky a odpovědi k výkonu funkce správce obce. [online]. [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/otazky-a-odpovedi-k-vykonu-funkce-spravce-obce.aspx>
- [17] Monitor [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/kraje/detail/CZ053>
- [18] Pardubice: *Monitoring hospodaření města* [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/odbory-magistratu/odbor-ekonomicky/hospodareni-mesta/monitoring-hospodareni-mesta/>
- [19] Pardubický kraj: *Obce Pardubického kraje* [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/obce?typeMap=17>
- [20] Pardubický kraj: *Rozpočet Pardubického kraje* [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/rozpocet>
- [21] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004, 374 s. ISBN 80-7261-086-4
- [22] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 1997, 289 s. ISBN 80-85963-34-5
- [23] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: Úvod do problematiky*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, a. s., 2005, 528 s. ISBN 80-7357-049-1
- [24] PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. ISBN 80-86395-21-9
- [25] POSPÍŠIL, Richard. *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 195 s. ISBN 978-80-7431-112-3
- [26] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: GradaPublishing, a. s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9

- [27] REKTOŘÍK, Jaroslav, ŠELEŠOVSKÝ, Jan. *Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru*. Vydání 1. Praha: Ekopress, 2003, 212 s. ISBN 80-861-1972-6.
- [28] Rozpočet obce [online]. [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/>
- [29] ŠEFČÍK, Michael. Zadluženost místních samospráv. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://www.denik.obce.cz/clanek.asp?id=6661879>
- [30] ÚFIS: *Monitoring hospodaření obcí* [online]. [cit. 2015-05-31]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufismon/index.pl>
- [31] *Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/mesto/>
- [32] VAVROCHOVÁ, Simona a Petr KUŠ. *Územní samosprávné celky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu, 2012, 119 s. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-26-6
- [33] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- [34] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- [35] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Výpočet ukazatelů SIMU 2008

Příloha A: Výpočet ukazatelů SIMU 2008

Název ukazatele		Číslo ukazatele
Počet obyvatel obce		1
Příjem celkem (po konsolidaci)		2
Úroky		3
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků		4
Dluhová služba celkem	/3+4/	5
Ukazatel dluhové služby (v %)	/5:2/	6
Aktiva celkem		7
Cizí zdroje		8
Stav na bankovních účtech celkem		9
Úvěry a komunální dluhopisy		10
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy		11
Zadluženost celkem	/10+11/	12
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)*	/8:7/	13
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)*	/12:8/	14
Cizí zdroje na 1 obyvatele	/8:1/	15
Oběžná likvidita		16
Krátkodobé závazky		17
Celková likvidita*	/16:17/	18

*) Obce, u nichž je ukazatel celkové likvidity v intervalu $<0;1>$ a zároveň je podíl jejich cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 % včetně, jsou osloveny dopisem ministra financí.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [30]